

O B Č I N A
Grad

Informativno glasilo Občine Grad

leto XV

številka 40

april 2014

**Vesele
velikonočne
praznike!**

SPOŠTOVANE OBČANKE, CENJENI OBČANI!

Zima se je dokončno poslovila in pomlad nas razvaja z bujnim cvetjem. Veselimo se toplih sončnih žarkov in zelenja, ki brsti na vsaki veji.

Včasih so v teh mesecih zacvetele tudi ceste, a vsaj letos upam, da ne bo tako hudo.

Zima nam je namreč prizanesla s svojo ostrino in precej manj soli je bilo posipane po asfaltih kot prejšnjo zimo. Tako lahko letos več denarja namenimo za preplastitve cest, ki so iztrošene, in manj za pomladansko sanacijo zimskih poškodb. Kajti letos naš čaka še kar nekaj večjih investicij, ki bodo zelo drage. Prva med njimi je energetska sanacija osnovne šole. Čeprav je vsako leto manj otrok v rednih oddelkih osnovne šole, pa se povečuje vpis v vrtec, kar nas navdaja z upanjem, da se je končno obrnil trend zmanjševanja rojstev v naši občini. Gospodarska kriza in s tem zmanjšane možnosti za zaposlitev ter zmanjševanje socialnih pravic seveda nista dobra popotnica, da bi mladi ostali na podeželju in si tu ustvarili družine. Pa vendar, bližina Avstrije in še vedno solidni zasluški pri naših bolj razvitih sosedih nam dajejo upanje, da bodo naši gorički griči ostali poseljeni tudi v prihodnje. Še posebej, ker nam vsi priznavajo, da živimo v enem najlepših delov Evrope.

Prav tako nam vsi priznavajo, da imamo odlično kulinariko. In prav izbrane jedi, s šunko v prvi vrsti, bodo na vsaki mizi ob prihajajočem prazniku Velike noči. Za blagoslov in prijetno počutje. Za mir in sožitje v družini. In za dobre misli ter pozitivna dejanja v družbi.

Blagoslovljene Velikonočne praznike!

Vaš župan
Daniel Kalamar

DRAGE BRALKE, DRAGI BRALCI!

Po kratki in dokaj topli zimi smo kar malo razvajeni pričakali pomlad. Lepi pomladni meseci so nas ogreli in zvalili na delo po gozdovih in poljih. Tako je večina občanov že pripravila drva za naslednjo zimo, očistila okolico, zrahljala zemljo in posadila prve sadike po vrtovih in njivah. Ob opravljenem delu in v lepi okolici lahko tako bolj veselo pričakujemo velikonočne praznike.

In to je dobra popotnica za leto, ki naj nam prinese obilo sadov v jeseni. Pobožne želje vsakega kmeta in pridelovalca, pa četudi je samo vrtičkar. A v preteklosti je vsak kmet veliko bolj gledal v nebo in prosil za ugodno vreme in obilje sadov, za katere je skozi celo leto garal. Kruh si je človek z žulji in znojem pridelal na zemlji. Od priprave njive, setve pa vse do žetve je bila naporna pot, ki je zahtevala veliko pridnih rok in napora. A zato je bil kruh toliko okusnejši in spoštovan. O setvi in žetvi smo se razpisali v tokratnem glasilu, ki naj starejšim obudi spomine na vse delovne dni, ko so se po naporem delu znali tudi družiti in se poveseliti. Vsem mladim pa naj predstavi življenje naših prednikov in delo, ki ga danes namesto rok opravijo stroji. In četudi danes kruh nima toliko kapelj znoja, kot ga je imel v preteklosti, ga spoštujemo.

Preberite si tudi o vseh dogodkih, ki so nas spremljali vse od zime do pomladi, o ljubiteljih starih avtomobilov, zgodovini bančništva pri Gradu, ki je tako žalostno dočakalo svoje zaprtje ter o storitvah poštne banke. Spomnili smo se tudi naših jubilarov in našega pokojnega župnika.

Velika noč je pred vrati. Pomen tega praznika krepi moč vere, saj v nas budi upanje na življenje po smrti. Po tisti večnosti, ki nas bo zajela, ko bomo prestopili zemeljsko življenje. In s tem upanjem se je od nas poslovil dolgoletni župnik Štefan Kuhar. Vest je prišla nenadno, saj smo ga imeli vedno med sabo, pripravljenega pomagati in svetovati, tudi v zadnjih letih, ko je že bil v pokoju. Vodil in pomagal je v sosednjih župnijah in prav tako v domači. Bil je naš duhovni vodnik in svetovalec, zato je bilo težko sprejeti dejstvo, da ga več ni med nami. S težkim srcem smo ga pospremili na zadnji poti in ga priporočili Bogu, naj v nebesih uživa večno radost. Ostal bo v našem spominu, saj za seboj pušča veliko sledov.

Sedaj ob velikonočnih praznikih bo na mizah spet obilo velikonočnih dobrot. In ko bomo sedli za bogato obloženo mizo, primimo v roke kruh in ga pojejmo s spoštovanjem. Naj nam predstavlja ljubezen do dela, naših najbližjih in do življenja.

Danijela Krpič
glavna in odgovorna urednica

ORJEM, SEJEM, ŽANJEM, MLATIM

Praznik velike noči ali »vüzma« je že iz časa preteklosti bil na nek način povezan s še enim praznikom. In ne zaradi teme praznovanja, kot bi kdo na prvi pogled pomislil, ampak preprosto zgolj zaradi prehrane. Nekoč sta namreč najlepša kosa mesa bila spravljena za veliko noč, in kot se spomnijo naši stari starši, za žetev.

Za žetev ali mlatitev, na katero je bilo treba misliti že pozimi, kajti brez nje ne bi bilo kruha. In nas je zanimalo ravno to: kako se je nekoč, ko še ni bilo moderne strojne opreme, prišlo do zrnja?

Najprej smo se osredotočili na pripravo njive oziroma polja, ki je služilo setvi raznovrstnih žitaric. Nekatero je namreč bilo potrebno posejati že na jesen, druge šele na »sprotolajtke« ali pa še kasneje. In kaj vse so ljudje sejali v naših krajih nekoč?

Hitro je potem prišel mesec junij, ko se je pričel veliki dan – najprej seveda žetev (ročna, nato že s kosilnico), potem mlatitev (najprej ročna, nato z mašinom), pa vse do spravila žitaric (sušenja, bintanja in podobno). Večfazen postopek, ki se je z leti prilagajal strojni mehanizaciji, dokler nista na njive prišla prvi kombajn in balirka. Raziskali in opisali smo vse te postopke od »setve do žetve« ter na ta način poskušali ohraniti delček starega ljudskega opravila zanamcem. Tudi to, da se je vsak del klasja oziroma slame dal in znal porabiti – od najpomembnejšega zrnja, »töreckov«, plev pa vse do navadne slame. Slednja je dolgo časa služila pravim streham nad glavo. Se še spomnite s slamo kritih streh? Opisali smo tudi te.

In poleg dela se je znalo vsaj nekoč tudi zabavati in veseliti. Kot se je to spodobilo za vsa kmečka opravila, se je kljub utrujenosti slišala pesem, igrale so harmonike, predvsem pa je na mizi bil vedno »dober strošek«. Sosed je poznal soseda in mati je spekla kruh – pa ne samo tega. Iz žitaric se je dalo skuhati še marsikaj več. Ste že pozabili na mlečne močnike, ajdove zlevanke in podobno?

Nino Gumilar

Žetev v Rankovi grabi konec sedemdesetih let (foto: arhiv družine Čontala)

PRIPRAVA TAL ZA SETEV

Nekoč je veljalo, da če je kruh padel na tla, ga je bilo treba vzeti gor in ga poljubiti. Tedaj je kruh veljal za nekaj dragocenega, dandanes ko ga lahko kupimo na vsakem vogalu, nam zagotovo ne pade na pamet, da bi ga še poljubljali, če nam pade na tla. Bodimo odkriti – kruh, ki nam pade na tla, roma v odpad. Odnos do kruha se je zelo spremenil, kot se je tudi spremenil naš odnos do dela, ki pripelje do tega, da imamo na mizi dobrote iz žit. Vse, kar danes lahko naredi strojna mehanizacija v enem dnevu, da so tla pripravljena na setev, je nekoč bil večdnevni proces, ki je terjal veliko moči in vztrajnosti.

Oranje s kravjo vprego (foto: arhiv Občine Grad)

Pred samo setvijo žita je bilo potrebno pripraviti tla. Da bi zemlja dobro rodila, je bilo potrebno njivo pognojiti. Hlevski gnoj so »nakapali« na »kola«, tega so potem z živalsko vprego pripeljali na njivo, kjer so gnoj zmetali na kupe po njivi. Sledilo je težko delo »raztrošenje« gnoja po celi njivski površini, kar so počeli z vilami. Sledilo je oranje kakih 10 dni pred setvijo. Za to so uporabljali krave, vole in bogatejše kmetije tudi konje, katere so vpregli v jarem. Lesen plug je bil sestavljen iz lesenega droga, na koncu je bil lemež, ob strani lesena deska, ki je obračala zemljo, kasneje se je pojavila že železna deska. Največkrat so

Lesen plug z železno desko (foto: D. Troha)

vpregli par živali, katere je potem orač upravljal s pomočjo ročic na plugu in vajeti v rokah. Delo je bilo zelo zahtevno in naporno, zato so to opravljali moški, tu in tam se je našla tudi kaka ženska, ki se je lotila tega zahtevna dela - vodenja pluga. Velikokrat pa je ženska vodila vprego, medtem ko je moški zadaj držal plug in z njim oral. Na tak način je bilo oranje manj naporno. Ker so vprežene živali radi napadali komarji in muhe, so šli orat že zelo zgodaj, da živali niso tako trpele. Za odganjanje »krvosesov« so uporabljali tudi vejice z listjem. To so največkrat počeli otroci.

Po končanem oranju je bilo potrebno zemljo poravnati in razbiti grude. Za to so uporabljali brane, katere so bile lesene z železnimi klini. Te brane najdemo še pri mnogih hišah, obešene za okras. Če z branami niso zadosti razbili grud, so večkrat šli na njivo tudi z motikami in razbijali grude, da se je potem lahko začelo naslednje opravilo – setev.

Doris Troha

SETEV NEKOČ

Mojega zvestega sogovornika Hermana Dervariča sem tudi tokrat povprašala po enem zelo pomembnih opravil na kmetiji, setvi, ki se je sam zelo dobro spomni. Spomini na to opravilo na kmetiji so še zelo živi, saj se tudi danes še vedno rad sprehodi po domači njivi.

Setev je, kot sem že omenila, ena od pomembnejših del vsakega kmeta, saj je osnova za delo na kmetiji. Zimska setev je potekala že konec septembra in vse do druge polovice oktobra. Gospod Herman pa se zelo dobro spomni tudi, da je setev bila, v kolikor je to dopuščalo vreme, tudi na dan svetega posta (24. 12.).

Zimska setev: žito, pšenica, ječmen, tritikal (novo ime žita, ki se pojavlja predvsem v zadnjem obdobju, krmilno žito, ne za kruh, mešanica med žitom in pšenico). Zelo pomemben pri setvi je pravzaprav sam čas setve, saj se npr. žita ni smelo pozno sejati, saj potem ni vzklilo. Pšenica pa se je lahko seveda ob primernih vremenskih pogojih sejala mnogo pozneje, tudi v mesecu decembru. Pšenica je namreč lahko vzklila tudi pod snegom.

Jara žita: oves, ječmen (spomladanski), v današnjem času tudi spomladanska pšenica. Tudi setev jarih žit je odvisna od vremena, v primeru lepega vremena že v mesecu februarju (oves), najpozneje pa je setev stekla v začetku meseca marca.

Poleti se je po opravljeni žetvi ječmena in pšenice sejala »idina« (ajda), ki pa dandanes ni

Herman Dervarič s sejanco (foto: S. Farič)

več tako pogosta. V začetku meseca junija se je po rdeči deltelji sejalo tudi proso, ki je prav tako danes redkost. Po žetvi žita in pšenice pa se je sejala tudi bela repa. In kakšna je bila setev nekoč? Ob tem se moj sogovornik nasmehne in me popelje do prostora, kjer še danes hrani »sejanco« (iz slame pletena košara), ki jo še vedno uporablja, predvsem za setev na obronkih njive. Zelo pomembna pa je seveda tudi sama priprava, tako njive kakor tudi samih žit. Njivo je seveda bilo potrebno predhodno dobro pripraviti na setev. Zelo pomembnega ročnega

Sejanca in železna lopatica za iztrebljanje plevla (foto: S. Farič)

opravila se dobro tudi sam spomni, rezanja osata z njiv, ki so ga odstranjevali ročno z železno lopatico, ki mi jo prav tako pokaže. Tudi škropiv ni bilo, razen seveda motike in človekove roke. Proso so pripravili doma in sicer tako, da so kurili »šopo« (šop iz ržene slame) in z njo segreli proso. Proso je namreč moralo biti toplo. Ječmen in pšenico so pripravljali s posebnim pripravkom (bacom), ki so ga kupili.

Glavni žiti, ki so ju sejali, sta bili pšenica in žito, ječmena je bilo nekoliko manj. Veliko žit so uporabljali za samo domačo uporabo: moka za kruh, otrobi in krma za živino. Tudi setev je nekoč bila opravilo, ki se ga je kmet zelo veselil in mu posvečal veliko pozornosti. Veliko dela je potekalo ročno, kljub temu pa je ostalo še veliko časa za klepet in dobro voljo med ljudmi.

Suzana Farič

ŽETEV NA NJIVI

Marsikdo ne bi vedel, pri čem uporabiti določene predmete in stroje, ki so jih uporabljali pri mlatitvi nekoč. Sploh mlajše generacije in današnji mladi. Žetev je bila nekoč veliko bolj naporna in delovna kot danes. Ni bilo gromozanskih strojev, ki jih lahko v današnjih časih vidimo po poljih.

Snope so postavili v kozoro (foto: arhiv družine Gumilar)

Na žetev so se nekoč pripravljali vsi člani družine, saj so pri tej tudi vsi sodelovali. Če je bila letina vroča in suha, so se na njive odpravili že v zgodnjih jutranjih urah, okrog četrte ure, da žito ni padalo iz klasja, saj je bilo takrat zelo suho. V primeru bolj mokrega poletja pa so na žetev šli okrog sedme ure. Na žitna polja so se odpravili v večjem številu, vsi člani družine. Moški so bili kosci in so kosili, žene so pokošeno

žetev pobirale in delale snope, otroci pa so »povrejsne süjkale«. Na njivi pa je bil vedno vsaj eden določen za vezanje snopja. Delo je trajalo veliko dlje kot traja današnja mlatitev s kombanji. Ko je bila cela njiva pokošena in so bili snopi narejeni, so se vsi skupaj lotili še zaključnega opravila žetve, to je zlaganje snopja.

Postavitev snopov je bila zelo pomembna. Snopje so zlagali na dva načina. Najpogostejša postavitev snopov je bila postavitev v »kozoro«. V eno »kozoro« se je dalo deset snopov. Devet snopov so postavili skupaj, enega pa so zlomili na pol in »kozoro« pokrili. Ta deseti snop so imenovali »pop«. Ta je celotno »kozoro« pokrnil, da so bili ostali snopi tako rekoč pod streho. Druga postavitev pa je bila postavitev snopov v »križe«. Pri tem zlaganju snopov pa se je uporabilo enaindvajset snopov. Dva snopa sta se zlomila na pol in se dala spodaj, na njiju se je potem zložilo osemnajst snopov in na koncu se je zgoraj še zlomil en snop in vse skupaj pokrnil. Tudi pri tej postavitvi se je to pokrivalo imenovalo isto kot pri prejšnji »pop«. Snopje so na njivi stalo približno teden dni, če je vreme dopuščalo, nato pa so jih zvozili pod streho. Zatem je sledila mlatitev.

Na večje kmetije je hodila mlatilnica od hiše do hiše. Ta se je imenovala »hulcgastraktor«. Takega je na Slavečih imel Recek, ki je opravljal mlatitev po naši vasi. V »hulcgastraktor« se je kurilo z jablanovimi drvami. S to mlatilnico se je mlatilo po bregovih in ravnih delih. Znana pa je bila tudi lokomotiva, tako imenovani »mogajarom«, ki pa se je uporabljal le po ravnih predelih. Na manjših kmetijah pa se je pred dawnimi časi zrnje mlatilo s »cepami«. To delo so opravljali moški. Ženske pa so z velikimi »rešetami« rešetale zrnje od plevla. Zrnje so nato še »prebintali« z »bintom« in tako dobili čisto zrnje. S časom so mlatilnice prišle tudi na manjše kmetije. Zelo pomembno je bilo, da se je rženo žito uporabljalo tudi za »šope«, ki so se uporabljale za pokrivanje streh. Tudi te so se stolkle s »cepami«.

Delo na mašinu, ki ga je upravljal Viktor Recek (foto: arhiv družine Recek)

Seveda pa nobeno opravilo niti nekoč ni šlo brez dobrot, za katere so poskrbele žene. Žetev je bila namreč zelo veliki dogodek pri hiši nekoč. »Güjženo« za na njivo so spakirale v velike pletene »cekre«. V njem so se znašle razne dobrote. Nikakor ni šlo brez domačega vrtanka in zaseke, zraven pa je bil še mošt in jabolčnik. Ko so prišli z njiv, pa jih je čakala polna miza dobrot. Za kosilo so gospodinje po navadi naredile zelje in prekajeno meso ali krompirjevo prikuho s prekajenim mesom. Za konec je gospodinja postregla še s krofi in orehovo ali makovo potico. Na mizi je bila tudi pijača in poleg že omenjenega mošta in jabolčnika so nekateri postregli še z vinom, kateri so bili tega seveda zmožni.

S kratkim preletom mlatitve nekoč lahko spoznamo veliko zanimivosti. Vloženega je bilo veliko truda in volje. Vsekakor pa so se ob tem opravilu imeli tudi lepo. Ker so opravila nekoč zahtevala veliko ljudi in sopomoči, je bilo tako tudi več druženja kot ga je danes. Za marsikoga je to opravilo neznanca in prepričana sem, da bi marsikateri mlad z zanimanjem pogledal prikaz tega dogodka, ki bi bil čisto druga slika današnje mlatitve.

Mateja Knap

MLATILI SMO

»Mašin« ali mlatilnica je pred dobrimi 30 leti predstavljala enega izmed najnaprednejših tehnologij, ki je omogočala lažjo opravilo spravljanja žita. Vendar to še zdaleč ni pomenilo dela brez pridnih rok – nasprotno. Ko je na dvorišče prišel »mašin«, je bilo potrebnih najmanj deset parov rok, največkrat celo več. Vsak je imel svojo nalogo. Celo gospodinja se je morala izkazati in pripraviti »dober strošek«. A vendar je to bil tudi praznik veselja, saj je žito bilo spravljeno in varno pred hudo uro.

Franc Čontala (prvi z desne) je pri Gradu približno tri leta opravljal delo mlatilničarja, pred njim je to počel Jurij Slamar (drugi z leve) (foto: arhiv družine Čontala)

Pokošena slama v »kopéh« je bila nekoč po ročni žetvi shranjena bodisi v kakšni uti bodisi pa so jo zložili v tako imenovano »oslico«, saj je na »mašin« ali na mlatilnico bilo treba počakati. Pri Gradu sta bila le dva mlatilničarja – najprej Slamar Jurij (po domače Arišev), za njim pa Čontala Franc (po domače Rankov).

Ko je mlatilničar prišel do določene hiše (spremljal ga je »mašinerist«), je to pomenilo, da se je večkrat mlatilo tudi pri sosedih. Delo je tako bilo lažje organizirano, pa tudi mlatilničar je na ta način prihranil kakšno pot.

Največ skrbi in dela je mlatenje pomenilo gotovo za domače. Poleg pomoči sosedov oz. »lückof«, je bilo potrebno poskrbeti tudi za hrano in pijačo. Pogosto pa se je po opravilu mlatenja pri eni hiši, bilo potrebno odpraviti kar naprej k drugi. Pa ne glede na to, če si bil poln prahu in umazanije od dela.

In kako je potekalo delo pri mašinu?

Mašin je opravljal mlatilničar, ki je za začetek moral stroj priklopiti h traktorskemu pogonu. Naloga mlatilničarja je bil nadzor, seveda pa je včasih na pomoč priskočil tudi kolegu »mašineristu«. Mašinerist je namreč opravljal delo na mašinu, kjer je bilo potrebno snopke počasi dajati v mašin. Poleg mlatilničarja in mašinerista pa je bilo treba ob mašinu imeti dodatno pomoč, in to kar krepko. Ponavadi je delavce porazdelil kmet sam, seveda pa se je upoštevala težavnost dela glede na spol. Eden delavec je bil zadolžen, da je dajal snopke gor k mašineristu, kjer pa sta na mašinu bila še dva pomagača, ki sta snopke prejemale in jih posredovala mašineristu.

Spodaj ob stroju je bilo potrebno najmanj deset ljudi. Od zadaj sta morala eden ali dva delavca stati ob zrnju oziroma »žaklih«, ki sta jih pravočasno umikala in menjavala. Napréj, na sprednji strani mašina, je slama izpadala. Tu jo je eden spravljal skup, dva ali trije pa so jo nosili na oslico ali na podstrešje (po domače na ran). Pod slamo so izpadali tako imenovani »törecke« ali zlomljena slama, ki jo je prav tako eden delavec moral odstranjevati (ponavadi ženska). Z grabljami je »törecke« spravljala na »locnej« in jih odnašala na podstrešje. Ob strani na mlatilnici je bil dimnik, kjer so izpadale izpod rešeta pléve. Tukaj je ponavadi ženska poprijemala za košare in je pleve nosila zopet stran (največkrat na podstrešje).

Samo na takšen način tako imenovane »dobre porazdelitve dela«, je mlatenje bilo vedno dobro in hitro opravljeno. Gotovo je bila kakovost opravljenega dela odvisna tudi od mašina, mašinerista in mlatilničarja, prav gotovo pa od samih delavcev. Pri delu pa ni šlo samo za hitrost, kajti morala je biti prisotna tudi velika pazljivost zaradi nevarnosti in pogostih nesreč.

In kaj se je dogajalo po težkem in napornem delu »mlatitve«?

Časa za zabavo in veselja po delu večkrat ni bilo, saj je bilo potrebno iti pomagat naprej – bodisi sosedom bodisi sorodnikom. Seveda se je moralo vmes jesti in piti, saj se je najboljša šunka »špa-

rala« vedno za mlatitev. Obsežnejši zalogaj dela je mlatitev predstavljala pri večjih kmetih, saj se je tam mlatilo tudi po celi dan. Tam je gotovo bilo potrebno več ljudi, pa tudi več »stroška«, torej hrane. Pa vendar se je po dobri večerji na koncu dneva tu pa tam kdo znal poveseliti, še posebej, če se je mlatilo pri zadnjem lastniku. Največje zadovoljstvo pa je bilo seveda pri kmetih, saj je bilo zrnje takrat že varno spravljeno pred hudo uro.

Pa mehka slama – tudi tej se včasih ni dalo upreti. Pa naj so bili mladi ali stari.

Nino Gumilar

Tako je potekala mlatitev z mašinarom pri Slamarjevih pri Gradu v sedemdesetih letih (foto: arhiv družine Slamar)

SPRAVILO ŽITA

Nekoč so se pri vsaki hiši ukvarjali s kmetijstvom, posebej s pridelavo različnih žit – predvsem pšenice in rži. Pridelava žit je potekala na čisto drugačen način kot danes. Po končani mlatitvi v mesecu juliju so pšenico in rž kmetje sušili na domačem dvorišču na platnu. Gospodinja je žito večkrat na dan premešala z grabljami, da se je boljše sušilo. Otroci pa so skrbeli, da kokoši niso zašle v žito in ga začele jesti. Če žito ni bilo dovolj suho, so ga zvečer naložili v vreče in čez noč postavili na suho. Pri spravi žita so sodelovali tudi otroci. Naslednji dan so nadaljevali s sušenjem žita na platnu. Ko je bilo žito dovolj suho, so ga spravili v pletene koše, pa tudi v lesene »lade«. Lade so imeli kmetje skladiščene v kašči ali pa na podstrešju.

Žito je bilo potrebno tudi »roštalivati«. Nekateri kmetje so roštalivali takoj, ko so žito posušili, drugi pa šele takrat, ko so žito peljali v mlin. Namen roštalivanja je bil, da so od žita ločili smeti. Ta žita so potem uporabljali za pridelavo moke ali pa za sejanje žita v

jeseni. Žita, ki so jih uporabljali za hrano živalim, po navadi ni bilo potrebno roštalivati. »Roštal« je bil narejen iz lesa. Na vrhu je imel odprtino za žito. Roštal je bilo potrebno ročno gnati s kljuko. Imel je tri izhode – spredaj za očiščeno žito, ob strani za slabo žito in večje smeti ter zadaj za umazanijo. »Slabo« žito so kmetje uporabljali za hrano kokošim. Pri roštalivanju so po navadi sodelovali vsaj trije člani družine, tudi otroci.

Melita Ficko Sapač

Roštalu (roštal), ponekod imenovan tudi bint (foto: D. Krpič)

Žita so nekoč spravljali v pletene koše (foto: D. Krpič)

SLAMOKROVSTVO

Danes je slamokrovstvo oziroma prekrivanje streh s slamo na spisku tradicionalne domače in umetne obrti. Nekoč pa je predstavljalo edini način prekrivanja streh. Učenje slamokrovstva je ponekod tudi del programov Zavodov za zaposlovanje, da bi se brezposelnim omogočila samozaposlitev. Na podoben način je svoje znanje za prekrivanje streh s slamo pridobil tudi Drago Škodnik iz Fikšincev.

Kot pravi, je z usposabljanjem pričel v letih 1997/98, na pobudo gospodarja Turistične kmetije Ferencovi iz Kraščev, kjer so takrat potekale delavnice na to temo, in sicer pod mentorstvom znanega slovenskega krovca Antona Golnarja iz

Sovjaka. S tečajji je pridobil status rokodelca za domačo in umetno obrt. Že ob prvem obisku je bil nad obrtjo zelo navdušen, zato ves čas stremi za tem, da bi se obrt ohranila in da bi bilo večje zanimanje za opravljanje le-te. Hkrati pa v tem vidi tudi vir zaslužka, zato si je v letu 2012 uspel pridobiti pravico do uporabe kolektivne blagovne znamke »Krajski park Goričko«, in sicer za izdelke, za katere ima pridobljeno mnenje Obrtno – podjetniške zbornice ter certifikat Art&Craft Slovenija.

Glede na obilico dela, ki je povezano s to dejavnostjo, izdeluje predvsem ptičje krmilnice, božične jaslice, nadstreške, krite s slamo. Kakšnih večjih objektov se žal ne more lotiti, saj bi potreboval dodatno delovno silo in seveda veliko materiala, za katerega pa bi potreboval tudi večje skladišče, kar pa mu finančne zmožnosti ne dopuščajo.

Priprava slame za slamnato streho (foto: D. Škodnika)

Sam opisuje slamokrovstvo kot celoletno dejavnost, ki obsega pridelavo ržene slame, njeno obdelavo in pripravo za kritino ter sam krovski postopek. Za slamokrovstvo je najboljša ržena slama s čim tanjšimi in dolgimi stebelci, uporabna pa je tudi slama drugih žit. Sam uporablja rženo slamo, ki jo tudi sam prideluje. Ko je slama primerno zrela, jo požanje ročno ali s snopovezalko. Žetev traja okoli tri tedne. Požeto rž zloži v »kozare« (po 9 snopov). Možna pa je tudi zložitev v »križe« (po 22 snopov). Vendar sam uporablja prvotni postopek. Ko se posuši (približno en teden, odvisno od vremena), jo očisti na sodoben način, tj. z obračalnikom za krmo na elektromotor, da jo očisti plevela in zlomljenih stebelc. Možno je tudi čiščenje na lesenem glavniku. Nato slamo poveže v velike »šope« in jih uskladišči do uporabe. V primernem skladišču je slama uporabna več let. Pomembno je, da slama na njivi ne poleže, ker je potem neuporabna.

Pred pokrivanjem strehe velike snope razdelijo na manjše »šopice«. Naklon strehe mora imeti praviloma 45°, strešno ogrodje pa mora biti polatano na 25 cm. Pokrivanje se začne v spodnjem delu strehe in se vzame 50-60 cm širine. Šopice se zlagajo ena na drugo vse do slemena, kjer mora slama segati čez, da jo je možno prepogniti

čez sleme. Nato se postopek ponavlja, dokler streha ni prekrita. Na slemenu se naredi zaključek z ilovico ali vetrnicami. Slama se veže z žico, pred časom pa se je vezala s šibjem (pantovec). Pri pokrivanju strehe se uporabljajo lesena orodja kot so deska za poravnavanje slame, kratka lestev in močna zakrivljena palica. Vendar sam vsa dela opravlja večinoma ročno.

Zasebno ljudje s slamo prekrivajo senčnice, vikende in druge manjše objekte (foto: T. Grah)

Prednost slamnatih streh je, da so izredno toplotno prevodne, saj so suhe, zračne, brez kondenza. Njihova slaba stran je le gorljivost. Streha se najprej obrablja na robovih in slemenu, približno 1 cm na leto. Življenjska doba oz. doba trajanja ob stalnem vzdrževanju in obnavljanju naj bi bila nekje do 20 let.

Slamokrovstvo je pomembna dejavnost predvsem za spomeniško varstvo, saj so številni tradicionalni objekti v muzejih na prostem kriti s slamo. S slamo so kriti tudi novozgrajeni objekti, zlasti na podeželju, npr. vikendi ter okrasni objekti (npr. ptičnice, lope za avte, pozdravne table, senčnice in nadstreški).

Drago Škodnik je eden redkih slamokrovcev v okolici, ki mu slamokrovstvo predstavlja edini vir preživljanja. Njegove izdelke je mogoče zaslediti po vsej Sloveniji in tudi v Avstriji.

Priznan slamokrovec je tudi Jože Rogan iz Trdkove; na sliki s sinom z goričko slamo prekrivata Jurčičevo domačijo. (vir: <http://www.siol.net/>)

Kot pravi, potrebna je le volja do dela in vsaka domača obrt ti lahko omogoči zaslužek. Kot vemo, je nekoč domača obrt imela veliko vlogo pri ustvarjanju dohodka, zakaj pa ne bi še danes.

Tatjana Grah

SETEV IN ŽETEV DANES

Delo na polju oziroma njivi se je nekoč opravljalo precej drugače kot danes. K temu so pripomogli različni dejavniki. Največ je zagotovo prispeval razvoj tehnologije, predvsem pa so ljudje drugačni, kot so bili včasih. V preteklih letih je obdelovanje njiv ljudem predstavljalo osnovni vir preživetja, tako hrane kot tudi zaslužka. Ker pa so se časi spremenili, temu ni več tako. Kmetije so obdržali zgolj tisti, ki že od nekdaj obdelujejo velike površine travnikov in njiv. Seveda je za to potrebno kar nekaj parov delovnih rok. Tako se naši kmetje poslužujejo različnih strojev in naprav, ki jim ta opravila nekoliko olajšajo, predvsem pa so dela opravljena hitreje.

Kmetje si že v jeseni ali spomladi, odvisno od vrste pridelka, pripravijo njive za različne posevke ali le pripravijo zemljo na počitek. Najpomembnejše opravilo pred tem pa je seveda gnojenje. Le-to je s trosilci gnojila opravljeno v precej krajšem času, kot je bilo nekoč. Zatem je treba pripraviti njivo. Tega opravila seveda dandanes ni več mogoče opraviti brez traktorja in različnih priključkov kot so plug, brane in razni rahljalniki in podrahljači.

Zatem je že pripravljen sejalec žit. V naših krajih med najpogostejša žita še vedno spadata ječmen in pšenica, ponekod še rž in redkeje ajda, na večjih kmetijah pa največji del pridelka predstavlja kornjača. Vse to se seveda uporablja predvsem za hranjenje živali (goveda, prašiči). Ko je pridelek posejan, sledi škropljenje za zatiranje plevela, ponekod še dognojevanje z mineralnimi gnojili, ko pridelek že nekoliko zraste.

Žetev je danes s kombajnom enostavna. Po naših vaseh hodi kmetom s kombajnom »Žet« Darko Huber. (foto: Patrik Huber)

V poletnih mesecih tako kmetje že vneto opazujejo, kdaj bodo žita dovolj zrela za žetev. Takrat je že pripravljen kombajn, katerega po navadi spremlja traktor s prikolico. Kombajn pokosi žito, zrnje pa siplje na traktorsko prikoli-

co. Slama tako ostane na tleh v t.i. »rendah«. Nato sledi baliranje, s katerim vso to slamo povežejo v bale. Le-te se uporabljajo predvsem za nastiljanje živalim.

Vedno bolj opazni so tudi »nasadi« oljne ogrščice, katera pa se uporablja predvsem za industrijske namene: pridelava rastlinskega olja za človeško in živalsko prehrano. Olje ogrščice se uporablja tudi za pridelavo biodizla, goriva za pogon dizelskih motorjev. V današnjem času se ponekod ukvarjajo tudi s sejanjem soje in tritikale (žito, križano med ržjo in pšenico), vendar v naših krajih tega skorajda ni moč zaslediti.

Tadeja Rajbar

DOBROTE IZ AJDE IN PROSA

IDINSKI ŠTERC - Ajdova zlevanka

Sestavine:

- 200 g ajdove moke,
- 100 g pšenične moke
- 3 jajca
- 4 dcl mleka – oz po občutku, da je masa bolj gladka
- sol

Vse sestavine dobro zmešamo, vlijemo v pomaščen pekač in damo v pečico, ki smo jo ogreli na 180°C. Pečemo približno 25 minut. Postrežemo toplo skupaj s čajem ali mlečno kavo.

Doris Troha

Idinski šterc lahko po želji potrosimo z ocvirki (foto: D. Troha)

PROSENI MOČNIK - Močnik iz prosene kaše

Sestavine:

- 1 l mleka
- 2 pesti prosene kaše
- ščepec soli
- sladkor, kakav po želji

V posodo nalijte 1 liter mleka. Vanj dodajte 2 zvrhani pesti prosene kaše in ščepec soli. Kuhajte približno 20 minut oziroma dokler se kaša ne zgosti.

Je servirajte vročo, po želji lahko močnik sladkate s sladkorjem ali pa mu dodate žličko kakava.

Močnik iz prosene kaše pripravite v zelo kratkem času, je zelo okusen in zdrav. Še posebej se zelo dobro prilega za večerjo, ko potrebujete lahek obrok.

Emila Madjar

Proseni močnik (foto: D. Troha)

IDINSKI ŽGANIKI - Ajdovi žganci

Sestavine:

- 2 l vode
- 0,5 kg ajdove moke
- sol

V lonec damo vodo in jo solimo. Ko zavre, damo v vodo moko. Na moki zgoraj naredimo luknjo, da skozi njo vre voda in moko počasi zaliva. Vse skupaj naj vre 20 minut, nato pokrijemo in pustimo počivati 10 minut. Vodo odlijemo in dobro premešamo. Če se žganci zdijo presuhi, dodamo po okusu malo vode, v kateri so se kuhali. Kot dodatek pripravimo ocvirke ali smetano, s katero jih potrosimo oz. oblijemo. Dober tek!

Mateja Knap

Ajdovi žganci z ocvirki (foto: M. Knap)

MLEJČNA ŽUPA Z IDINSKO KAŠO – Mlečna juha z ajdovo kašo

Sestavine:

- ajdova kaša
- voda, v kateri se je kuhalo prekajeno meso (šunka)
- gobe – jurčki
- kislá smetana
- moka
- lovorov list
- poper v zrnu
- sol

Kašo operemo v hladni vodi in jo damo kuhat v vodo, v kateri se je kuhalo prekajeno meso. To vodo lahko nekoliko razredčimo z navadno vodo. Dodamo posušene jurčke. Po okusu dodamo začimbe – sol, poper, lovorov list. Ko je kaša kuhana, v kisló smetano vmešamo žlico moka in nekaj vode ter vse skupaj vmešamo v juho in počakamo, da nekaj minut vre.

»Mlejučna grbanjova župa z idinsko kašo« je pripravljena, pa dober tek.

Melita Ficko Sapač

Mlečno juho lahko dodatno začínimo z domačo klobaso (vir: www.delo.si)

OTROŠKI PARLAMENT

Letošnja tema 24. otroškega parlamenta je bila Razmere v družbi. Učenci so razmišljali o tem, kaj jim današnja družba nudi, o odnosih v njej, o preživljanju prostega časa, o možnostih za šolanje in zaposlitev, o izpostavljanju mladih v družbi (facebook), o vrednotah naše družbe. Mlajši učenci so se osredotočili predvsem na medosebne odnose, naloge in zadolžitve v šoli, starejši pa so se opredelili na razmere v občini in družbi nasploh. S tem namenom so izvedli tudi intervju z županom Danielom Kalamarjem, ki jim je podrobneje predstavil razmere v občini. Svoje ugotovitve so učenci predstavili na šolskem parlamentu, ki je na šoli potekal 30. januarja 2014. Izbrali so tudi predstavnika za medobčinski otroški parlament, ki se je odvijal 12. februarja 2014 na OŠ Bogojina. Udeležila sta se ga učenca Dušan Sukič iz 8. razreda in Melani Recek iz 9. razreda.

Mentorica Tanja Kranjec

Mario Pezer, David Gjergjek in Melani Recek pri županu (foto: T. Kranjec)

ZIMSKI DOSEŽKI UČENCEV

V zimskem delu šolskega leta so se učenci OŠ Grad skupaj z mentorico udeležili šolskih športnih tekmovanj. V mesecu februarju smo se tako udeležili osnovnošolskega tekmovanja v smučanju - veleslalom, kjer že tradicionalno dosežemo dobre uvrstitve.

Na področnem tekmovanju PC Podravje in PC Pomurje so učenci OŠ Grad zasedli naslednja mesta: v kategoriji starejše deklice je Larisa Kočar zasedla 1. mesto, Anja Zadavec 2. mesto in Lara Čurman 7. mesto, v kategoriji starejši dečki je Leon Roudi zasedel 26. mesto, David Gjergjek pa je žal izpadel. Ekipno smo zasedli četrto mesto. Tri učenke naše šole so se uvrstile na državno tekmovanje v smučanju na Krvavcu. To so Larisa Kočar, Anja Zadavec in Lara Čurman. Larisa Kočar je zasedla 16. mesto, Anja Zadavec pa 24. mesto. Lara Čurman se zaradi bolezni ni udeležila tekmovanja.

Mentorica Anita Horvat

Larisa in Anja na zmagovalnih stopničkah (foto: A. Horvat)

SPOMINI SO BOGASTVO

Živel je mož, star 45 let, visok okrog 175 centimetrov, težak približno 60 kilogramov. Njegov obraz je bil svetle polti. Poudarjale so ga velike oči s širokimi, štrlečimi obrvmi, majhen okrogel nos, žalostna povešena usta in skuštrani temni lasje, pokriti s pleteno kapo, na vrhu katere se je bohotil košat cofek. Oblečen je bil v raztrgane delavske hlače in flanelasto srajco, pokrito z različnimi zaplatami. Njegove noge so tičale v starih, ponošenih vojaških škornjih.

Zadnjih nekaj let je svoje življenje preživel na cesti. Preživljal se je s hrano iz smetnjakov in vodo iz potokov. V žepu pod kolenom desne noge pa je imel varno spravljeno pečeno uro in fotografijo. To je bilo vse njegovo bogastvo. Čuval ju je kot svoje oči. Vsak večer ju je vzel iz žepa, ju stisnil k srcu in obujal spomine na najlepše dni otroštva.

Nekega petkovega večera pa ga je pri vaškem domu napedel pijan mladenič v kavbojkah in puliju. Vanj so srepro zrlle stisnjene oči, dolg, kljukast nos in debela usta. Glavo so mu pokrivali dolgi lasje, speti v čop. Mladenič se je

zaletel v moža s tako silo, da sta oba zgrmela po tleh. Zabila sta se v velik železen kontejner za smeti. Potem je mladenič skočil nanj, ga pretipal in v žepu našel uro in fotografijo. Ker je ugotovil, da ura in fotografija nista nobeno bogastvo, je uro vrgel po tleh, da se je razbila, fotografijo pa raztrgal in jo vrgel v kanalizacijo. Ko se je mož zbudil iz nezavesti, je najprej segel v žep, da bi preveril, če sta ura in fotografija njegove ljubljene mame na varnem. Ugotovil je, da fotografije in ure ni. Mislil je, da mu ju je mladenič ukradel. A ko je vstal in pogledal naokrog, je na tleh zagledal razbito uro, ob kanalizaciji pa košček slike. Mladenič je uničil njegovo bogastvo in mu strl srce. Padel je na kolena in jokal kot majhen otrok. Potem je omahnil. Po pripovedovanju neke ženske je mož od žalosti umrl. Njegov duh (nekateri ob večerih s polno luno vidijo po mestu tavati postavo, ogrnjeno v prt, s pleteno kapo in košatim cofom na glavi) pa naj bi strašil in opominjal ljudi, da denar ni bogastvo, ampak sta to ljubezen in spomini na dom.

Anja Zadavec, 9. razred

Anja Zadavec, učenka 9. razreda, se je poskušala vživeti v svet slepih in slabovidnih, ki ljudi in stvari namesto z očmi dojemajo z drugimi čutili. Tako je nastala zgodbica, za katero je Anja dobila priznanje. Poleg tega je šoli prislužila nagrado – knjige v vrednosti 150,00 EUR - ter delavnice s predstavitevijo življenja slepih in slabovidnih za učence od 5. do 9. razreda.

LONČARSKI KROŽEK

V letošnjem šolskem letu obiskuje lončarski krožek 24 učencev nižjih razredov. Razdeljeni so v dve skupini, saj je drugače skupina preštevilčna za delo. V eni skupini so učenci, ki so krožek obiskovali že v prejšnjem šolskem letu (3. in 5. razred), v drugi skupini pa tisti, ki krožek obiskujejo prvič (1., 2. in 4. razred).

Nekaj svojih izdelkov smo predstavili že na božičnem bazarju, in sicer smo izdelali svečnike, posodice ter obeske za eterično olje. Skupina začetnikov je izdelala še indijan-

Tradicija lončarstva na OŠ Grad se nadaljuje (foto: M. Recek)

ske živali in posodico iz kačic. Člani »izkušenejše« skupine pa so izdelali posodico s pokrovom, krožnik z zimskim motivom, poskusili pa so se tudi z oblikovanjem človeške figure.

Verjamem, da si bodo učenci pridobili določene izkušnje za delo z glino in bodo v poznejših razredih prav tako radi obiskovali lončarski krožek ter tako ohranjali lončarsko tradicijo naše šole.

Metka Recek, mentorica krožka

IZ PROJEKTA POPESTRIMO ŠOLO

Osnovna šola Grad je tudi v tem šolskem letu aktivno vključena v projekt »Popestrimo šolo«, v sklopu katerega se izvajajo različne aktivnosti izven pouka. Gre za neposredno delo z učenci pred ali po pouku, kjer se jim lahko nudi učna pomoč, organizirajo se bralne urice, počitniške aktivnosti, tabori ... Z učenci se pripravljamo na razno-razna tekmovanja, natečaje, krepimo pa tudi področja zanimanja nadarjenih učencev. Projekt je namenjen tudi oblikovanju motoričnih spretnosti, ko se izdelujejo razn-razni izdelki, s katerimi nato učenci okrasijo šolo.

V tem šolskem letu smo poleg rednega programa do sedaj organizirali aktivnosti v jesenskih počitnicah, bo-žično-novoletnih počitnicah in v zimskih počitnicah. Učenci so izdelovali različne izdelke, kuhali, pekli, risali ter se hkrati ob vseh teh aktivnostih naučili marsikaj novega. Podali smo se tudi v kino, sodelovali na božičnem bazarju, nadarjenim omogočili celodnevne delavnice na Gimnaziji Frana Miklošiča Ljutomer, v februarju pa smo v sklopu projekta sodelovali tudi na celopopoldanskem Festivalu šol v Mercator centru v Murski Soboti.

V mesecu marcu smo se udeležili zaključnega izleta, in si- cer nas je petindvajset učencev šlo na izlet v Belo krajino, v vas Črmošnjice, kjer smo skupaj z OŠ Kobilje preživeli prekrasen dan. Izdelali smo si belokranjsko pisanico ter se odpravili po gozdni učni poti, polni čemaža.

Bili smo v deželi čemaža ob brzicah v Beli krajini (foto: N. Gumilar)

V mesecu aprilu smo povabljeni še na zaključno konfe- renco v hotel Habakuk v Mariboru, kjer bodo prav tako pripravljene različne aktivnosti za naše učence. Se jih že veselimo!

Več o dogajanju projekta Popestrimo šolo si lahko pre- berete na naši spletni strani www.osgrad.si pod rubriko Popestrimo šolo.

Nino Gumilar, učitelj v projektu Popestrimo šolo

OBİČAJI S PORABJA

Člani literarnega krožka so v minulih letih pridno zbirali in zapisovali običaje iz življenja ljudi v preteklosti. V tem šolskem letu smo zbrane običaje predstavili našim roja- kom v Porabju. Nato so nam učenci DOŠ Jožefa Košiča iz Gornjega Senika pod vodstvom ravnateljice, mentorjev in gospe Vere Gašpar pripovedovali o običajih v Porabju. Zani- malo nas je, če so naši rojaki čez mejo, kljub raznarodovalni politiki in drugim pritiskom, ohranili slovenske običaje.

Zbrano gradivo so člani dramskega krožka dramatizirali ter običaje (prekmurske in porabske) s prizori, pesmijo in plesom predstavili na odru kulturne dvorane pri Gradu. Na prireditvi so sodelovali tudi učenci DOŠ Jožefa Košiča in mešani pevski zbor pod vodstvom gospe Vere iz Porabja. Veseli nas, da smo polni dvorani obiskovalcem uspeli pri- čarati minule čase, starejšim obiskovalcem pa je v očeh zasijala tudi kakšna solzica.

Marija Štesl, mentorica dramskega krožka

Predstavljal se je tudi mešani pevski zbor iz Porabja (foto: A. Vrtič)

SODELOVANJE STARŠEV V VRTCU

V našem vrtcu se trudimo, da bi se otroci dobro počutili in ga radi obiskovali. Zato smo si že v začetku šolskega leta zastavili dejavnosti, s katerimi bi popestrili naš vsak- dan. Da pa naši starši ne bi bili samo opazovalci, smo jih povabili k sodelovanju.

Meseca decembra je skupina mamic pripravila lutkovno-dramsko igrico z naslovom Babica Zima. To je bilo za otroke veliko doživetje, saj so mamice v vrtcu nastopale za otroke in ne otroci za mamice, kot je v navadi. Na vso moč so se potrudile in nam pripravile prečudovito popoldne. Takoj po novem letu pa so v drugi skupini začeli s pripravami na pust. Skupaj s starši so si izdelali čudovite maske, s katerimi so se predstavili na pustni torek. Otroci so na pustni torek v vrtcu rajali in se zabavali, žal pa nam vreme ni dopuščalo, da bi se sprehodili v pustni povorki skozi vas.

Pustne maske so otroci izdelali skupaj s starši

In že je prišel pomladni čas, ko naše mamice praznujejo. Ob materinskem dnevu so otroci z dramsko igrico, plesom in deklamiranjem izrazili hvaležnost svojim materam in se jim zavalili za vse, kar so dobrega storile za njih. V znak zahvale pa so jim podarili tudi skromno darilo.

Vzgojiteljica **Klaudija Klement**

Predstava za mame

PREDSTAVE V VRTCU

V letošnjem šolskem letu sodelujemo z Društvom za boljši svet. Da pa finančni zalogaj za starše ne bi bil tako velik, smo zraven povabili tudi šolske otroke. V okviru abonmaja so za nas pripravili štiri zelo poučne predsta-

ve: Kam so šle čebelice, Bodi moj prijatelj, Otroci sveta, V knjižnici. Tri od teh smo si že ogledali, ena pa še sledi.

Vzgojiteljica **Klaudija Klement**

Predstava

DELAVNICE Z DEDKI IN BABICAMI

V veselem decembru je v vrtcu prav poseben čas. Potekajo različne dejavnosti, ki razveselijo tako otroke kot starejše. Med našo sredo smo povabili dedke in babice, skupaj smo naredili novoletne okraske in si okrasili igralnice. Da se babice in dedki radi udeležijo delavnic s svojimi vnuki, nam povedo fotografije.

vzgojiteljica **Irena Hüll**

Novoletne okraske so izdelali otroci z dedki in babicami (foto: I. Hüll)

MIKLAVŽ OBDARIL OTROKE

Da bi bili otroci v našem vrtcu deležni starih običajev in z njimi odraščali, jih prenašali na naslednje rodove, jih je obiskal sv. Miklavž. Ker so bili vsi pridni, s sabo ni pripeljal parkljev, ampak je prinesel polno daril. Vsi so ga bili zelo veseli in so z njim pokramljali.

vzgojiteljica **Irena Hüll**

Otroci z Miklavžem (foto: I. Hüll)

Sami smo si izdelali kostume (foto: I. Hüll)

KAKO NASTANE PREDSTAVA

Med okviri prednostne naloge v vrtcu „predbralno obdobje“ smo si v II. skupini zastavili cilj spoznati nastanek predstave. Pot nas je najprej vodila v kulturno dvorano pri Gradu. Natančno smo si jo ogledali in jo fotografirali. S pomočjo hišnika Stanka smo izdelali maketo dvorane. Sedaj vemo, da so v dvorani oder, stoli, balkon, reflektorji, zastori, ozvočitev. Pri vsaki predstavi ima pomembno vlogo kostumograf. Ta izdelava kostume za igralce. Za našo predstavo Kdo je naredil Vidku srajčico smo si kostume izdelali sami in se spremenili v kostumografe. Da bi predstava zaživela v polni luči, je potrebno ozadje, ki ga izdelava scenograf. Peč, drevo, pajkovo mrežo smo naredili iz odpadlega materiala v vrtcu. Pri vajah je prisoten tudi režiser, ki vodi igralce; to sta bili vzgojiteljici Irena in Klaudija. Da smo veliko novega spoznali, se naučili in doživljali tekom vaj, ni besed. Otroci so se prvič srečali z izrazi kot so predstava, scena, kostumograf, scenograf, režiser... Vživeti se v vlogo osebe je vrlina, ki gre otrokom lahko od rok. Veliko smo se smejali in se veselili. In napočil je materinski dan, na katerem smo se predstavili z igro. Ponosni otroci so bili deležni velikega aplavza.

vzgojiteljica Irena Hüll

Otroci so pripravili sceno (foto: I. Hüll)

POGANJALCI ZA OTROKE

Naš vrtec sodeluje v projektu „Dnevnik potovanj“. Projekt spodbuja starše in otroke, da na varen, okolju prijazen način prihajajo v vrtec. Za sodelovanje so otroci meseca marca dobili štiri poganjalčke. Gospod Zlatko Mesarič jih je otrokom predal in jih zelo razveselil.

vzgojiteljica Irena Hüll

Otroci na poganjalcih (foto: I. Hüll)

PRAZNIKI NA MLEČNI CESTI

Tik pred božičnimi prazniki je dobri stari dedek Mraz obiskal otroke. Z darili je 22. decembra prišel v kulturno dvorano pri Gradu in razveselil naše najmlajše občane. A najprej je vse prisotne pozdravil gospod policist, ups, gospod komandir, ki je poskrbel za red in disciplino. Prišel je namreč z nalogo, da skrbi za tišino in mir na Mlečni cesti, kjer je prepovedal petje, objeme in darila, vse v skladu s predpisanim pravilnikom. A na Mlečni cesti je svojo božično stojnico postavila kravica, ki je vesela pričakovala prihod praznikov. In kravica je pripravljala mlečne božične napitke, pela božične pesmi, plesala in nasploh vesela čakala mimoidoče, da jih objame. A kaj, ko ji je to vedno prepovedal gospod komandir, ki je vestno korakal po Mlečni cesti in skrbel, da je vladal mir. Kravica pa si je

želela pesmi, zato mu je dala božični čarobni napitek in gospod komandir je začel peti in igrati na kitaro. A po nekaj minutah je čarobni napitek popustil in spet je moral zavladati mir. Šele, ko ga je kravica objela, je gospoda komandirja preplaval občutek toplote ob srcu. In ta občutek ga zaradi objemov ni minil, s kravico sta zapela in zaigrala in na Mlečni cesti je postalo toplo božično vzdušje. Z otroki v dvorani sta zapela pesem Siva kučma, bela brada in tako so skupaj medse priklicali sivega moža - dedka Mraza, ki je prišel z velikim košem daril. Kravica in gospod komandir sta mu pomagala, pela sta in se veselila, ko je dedek Mraz delil darila. Otroci so se z dedkom tudi fotografirali in obljubili, da bodo celo leto pridni, da bo naslednjo zimo spet prišel.

Z dedkom Mrazom je Občina Grad razveselila 85 otrok iz občine, starih od 1 do 6 let, prav tako pa njihove starše in stare starše, ki so s predstavo in obdarovanjem otrok zakorakali v božično-novoletne praznike. Le-te so preživeli ob božičnici in petjem ob jasliah ter tako praznično zakorakali v leto 2014 z željo, da bi bilo lepo in dobro, predvsem pa zdravo.

Danijela Krpič

Dedek Mraz s policistom in kravico (foto: Martina Fujs)

POHOD K POLNOČNICI

Vsako leto Društvo »Peški« Motovilci tradicionalno izvede pohod k polnočnici. Približno dvajset pohodnikov iz vasi Motovilci in Dolnji Slaveči se je tudi na pretekli predbožični večer podalo na pohod v farno cerkev pri Gradu, da so prisostvovali pri darovanju svete maše.

Predbožično vzdušje je tisto, ki spodbuja ljudi dobre volje, da vedno znova predbožični večer preživijo na ta način.

Tatjana Grah

PETJE OB JASLIH V MOTOVILCIH

Minil je Božič, minilo je Novo leto, pa smo se odločili, da zaključimo te prečudovite praznike s pesmijo. Zato smo v našo sredo povabili vaščanki z lepim glasom, Tamaro

Grah in Katarino Kikec. Le ti sta nam zapeli lepe božične pesmi, ki nam vedno sežejo prav v dno duše. S povezovanjem prireditve nas je Eva Kolbl popeljala v preteklost Božiča. Po končani prireditvi pa smo se ogreli pri domači stojnici ter polni moči stopili v novo koledarsko leto 2014.

Andrej Čerpnjak

Ob jasliah sta zapeli Tamara in Katarina (foto: A. Čerpnjak)

GASILCI POMAGALI PRI ŽLEDU

V mesecu februarju smo doživeli ponovno vremensko katastrofo. Ta je bila taka, da nihče ne pomni, da bi se kaj takega že zgodilo. Žled je dobesedno ustavil življenje ljudi na Notranjskem. V objemu žledu je dobesedno bilo vse, kar se premika. Vlaki niso vozili, elektrike ni bilo, drevesa in daljnovodi so se pod težo žledu lomili. Ljudje so bili odrezani od sveta. Da bi se življenje ljudi tam vsaj malo ponovno postavilo na noge, je bilo potrebno veliko pomoči dobrih ljudi.

Žled je uničil veliko drevja, ki so ga gasilci odstranjevali (foto: Jožef Knap)

Svojo vrednost so tudi tokrat pokazali gasilci. Tudi tokrat se je videlo, kakšno vrednost predstavljajo gasilci v naši državi in povsod drugod. Gasilci iz vse Slovenije in tudi iz tujine so združili svoje moči in pomagali dneve in noči,

DOGAJALO SE JE...

da bi se življenje ljudi čim prej stabiliziralo. Složnost in požrtvovalnost je dokazala tudi tokrat Pomurska regija, ki je pomoč ponudila zelo obširno. 5. februarja 2014 so se tako v zgodnjih jutranjih urah odpravili na pot proti Notranjski, da bi pomagali tamkajšnjim prebivalcem. Na pot je odšlo 215 gasilcev s 43 gasilskimi vozili. S sabo so imeli kar 86 motornih žag, s katerimi so se lahko zoperstavili žledu in drevju, ki je kar padalo in zapiralo vsako pot in cesto. V veliko pomoč pa so bili nedvomno agregati, ki so po nekaj dneh brez elektrike marsikateremu olajšali življenje vsaj za trenutek. Pomurska regija je namreč s sabo peljala 57 agregatov.

Tudi naša gasilska zveza ni pozabila na osnovno vrednoto gasilca. Člani naše Gasilske zveze so se tako pridružili intervenciji 5. februarja in pomagali ljudem, ki so bili pomoči nedvomno krvavo potrebni. Na pot je tako odšlo 8 gasilcev z dvema gasilskima voziloma iz GZ Grad. Štirje so bili iz PGD Dolnji Slaveči, dva člana sta zastopala PGD Vidonci in dva PGD Kovačevci. Ostala društva so ostala doma, saj smo tudi doma morali poskrbeti za požarno varnost vseh občanov s tehniko in gasilci v času, ko so drugi bili na intervenciji na drugem območju in pomagali ljudem. S sabo so imeli tudi štiri motorne žage in dva agregata. S svojo pomočjo so poskušali postoriti čim več in ljudem olajšati življenja v teh turbobnih in katastrofalnih dneh.

Ob tej priliki se seveda želimo še enkrat zahvaliti vsem gasilcem za njihov pogum in srčnost, ki jo z dneva v dan delijo med nas.

Mateja Knap

Naši gasilci, ki so šli pomagat (foto: Jožef Knap)

OBISK MINISTRA

Na zasneženo sredo, 12. februarja, nas je obiskal dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport. Celodnevni obisk ministra v Pomurju je med drugim obsegal obisk na občini, obisk OŠ Grad ter ogled Vulkanije. Na občini je ministra s spremstvom sprejel župan Daniel Kalamar. Pogovor je stekel v smeri razvoja občine in življenja občanov, o možnostih za mlade ter njihovi prihodnosti.

Na panoramski karti občine si je minister ogledal območje občine ter razglabljal o prebivalstvu, gospodarstvu in družbenem življenju. Nato si je šel ogledat Doživljajski park Vulkanija, kjer smo mu predstavili izobraževalno vsebino parka ob vulkanski mizi, nato pa se je s čelado na glavi sprehodil skozi doživljajski del Vulkanije, si ogledal geode ametista in z zanimanjem spremljal 3D film o nastanku življenja in o goričkem vulkanu. Po ogledu Vulkanije se je s svojim spremstvom odpravil na Osnovno šolo Grad, kjer so ga sprejeli ravnatelj in učenci ter mu predstavili šolo.

Danijela Krpič

Minister je poleg doživljajskega spoznal tudi izobraževalni del Vulkanije (foto: D. Krpič)

ZADNJI DAN SLUŽBE

V kulturni dvorani pri Gradu smo si 22. februarja 2014 lahko ogledali predstavo o upokojevanju odvetnika Ljubiteljske gledališke skupine Kroške tikvi iz Kroga. Skupina je v režiji Edvarda Jakšiča pripravila dobro uro zanimivih in smešnih dialogov v igri Zadnji dan službe.

Gledališka predstava, v kateri je nastopil tudi soboški župan Anton Štihec, je predstavila realno življenje medsebojnih odnosov tako v delovnem kot družinskem okolju.

V službi se je odvetnik moral soočiti z novim šefom (foto: D. Krpič)

Oče, ki se težko sooča z dejstvom, da se mora upokojiti, se obenem doma bori z vse večjim obsegom stroškov, ki jih prinašajo nedelavna žena in dve hčeri s svojimi željami in zahtevami, k čemur pripomore še prizadet ego. A z uvidno tajnico, ki prepriča šefa, da se dosledno poslovijo od dolgoletnega sodelavca ter družina, ki najde pot do svojih želja po čisto »ženski poti«, se zadnji dan službe uspešno konča. Ker rešijo tudi težave doma, se lahko oče mirno upokoji.

Danijela Krpič

MAŠKARADA V RADOVCIH

Po sedmih letih je bilo Prostovoljno gasilsko društvo Radovci na vrsti za organizacijo in izvedbo pustne prireditve. Naše priprave na "Velko Radovsko maškarado" so se začele že v mesecu decembru. Na prvem sestanku smo se dogovorili o izvedbi maškarade in o organiziranju skupin pozvačinov. Priprave so potekale po naših domovih in v gasilskem domu, kjer so naša dekleta in ženske izdelovale rože iz krep papirja. Tako je nastalo veliko lepih šopkov in rož, s katerimi smo lahko okrasili naše skupine pozvačinov in pred prireditvijo okrasili dvorano v gasilskem domu. Organizirali smo kar deset skupin, ki so obiskale vsa gospodinjstva v naši občini in prijazno vabile na prireditev. Skupine so se vračale v večernih urah v gasilski dom, kjer smo se ob zvokih muzikantov veselili še dolgo v noč.

Prireditev je potekala na pustno soboto, 1. marca 2014. Vsa sredstva, ki so bila zbrana po gospodinjstvih, in izkupiček od prireditve je namenjen za zamenjavo garažnih in vhodnih vrat ter oken na gasilskem domu. Izkupiček je bil več kot uspešen, za kar se vsem darujočim občanom in občanom iskreno zahvaljujemo ter smo prav tako hvaležni za njihov prijazen sprejem in za pogostitev po domovih.

Pozvačini (foto: Jože Sever)

Pustna sobota je potekala v znamenju norčij in zabave, saj se je dvorana hitro napolnila ob glasbi skupine Wee-kend band. Med obiskovalci je bilo veliko lepo in izvirno našemljenih maškar. Najlepših deset je bilo nagrajenih. Prvo nagrado pa je dobila skupinska maska iz Večeslavca, ki so se imenovali Ledavska strašila.

Manjkali nista niti dobra jedača in pijača, saj so vsi obiskovalci bili pogoščeni s pravimi pustnimi krofi. Ko se je stemnilo, nas je obiskala skupina kurentov, ki so prinesli še več pozitivne energije med nas.

Iskreno se zahvaljujemo vsem vaščanom in vaščankam Radovec za vso pomoč pri izvedbi in organizaciji maškarade. Zahvala gre tudi sosedom iz Kruplivnika, ki so nam pomagali pri izvedbi, hvala vsem skupaj, da ste si vzeli čas in bili del še ene uspešne prireditve v Radovcih.

Jože Sever

Prvonagrajena skupina maškar Ledavska strašila (foto: M. Sever)

VULKANIJA PONOVO ODPRLA SVOJA VRATA

Doživljajski pak Vulkanija je 1. marca po zimskem počitku ponovno odprl svoja vrata za vse obiskovalce, vedoželjne znanja, zabave in adrenalinskih doživetij. Otvoritvena dneva sta potekala 1. in 2. marca. Ob ponovnem odprtju smo med drugim obiskovalcem nudili petdeset odstotni popust na vse vstopnice, pripravili smo zanimive zgodbe, ob katerih so se obiskovalci zabavali, spoznavali svet vulkanov, gorički vulkan, raziskovali lavino cev, odkrivali svet kristalov, uživali v posodobljenem 3D stereoskopskem filmu ter spoznavali naravo in geologijo Goričkega.

Oba dneva je v Lednarjevi usnjarni potekala Olijeva otroška delavnica, kjer so otroci lahko reševali različne vulkanske uganke, barvali in risali. Kdor pa je narisal krtka Olija, je lahko sodeloval v Olijevi nagradni igri. Izmed vseh narisanih risbic smo vsak dan izžrebali pet risbic in otrokom po pošti poslali zanimive nagrade. Sobotni nagrajenci so bili: Glorija K., Niko H., Ana Š., Polona L.K. in Pia K. Nedeljski nagrajenci pa so bili: Maja N., Katja T., Lučka G., Anja M. in Marko F. Vsem sodelujočim v Olijevi nagradni igri se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje. Krtek Oli pa vam obljublja, da bo kakšen dan tudi tako izgledal, kot ste ga narisali.

Ker pa je 1. marca obenem bila pustna sobota, smo za otroke pripravili tudi poslikavo obraza. Kar nekaj otrok je v Vulkanijo prišlo našemljenih in so svoje pustne kostume z veseljem dopolnili še s poslikavo obraza. Kot se spo-

dobi, pa smo se v soboto našemili tudi zaposleni. Veste, čarovnica Eza je v resnici naša zlobna sestra, ki se vsake toliko prikrađa v Vulkanijo in nam tu in tam tudi pona-gaja. Tako smo lahko enkrat v letu pokazali svoj skriti jaz in postali sestre oziroma bratje čarovnice Eze. Vsekakor pa ob pustnem času ne smejo manjkati krofi, zato smo obiskovalcem ponujali tudi prave vulkanske krofe. V popoldanskih urah so Olija in ostale obiskali čisto pravi kurenti in skupaj z njimi smo preganjali zimo.

Nismo pa pregnali Olija, on je neustrašen. Zato še vedno ves nasmejan čaka pred Vulkanijo, da sprejme vsakega obiskovalca, ki si bo zaželel spoznati vulkane in se spustiti v goričko podzemlje. Za vse bo prav kmalu spet pripravil kaj zanimivega, zato ga spremljajte na spletni strani www.vulkanija.si ali facebook profilu »Oli iz Vulkanije«. Najbolj bo seveda vesel obiska v Vulkaniji, zato pridite, obiščite ga in doživite gorički vulkan!

Anita Špilak

Olija so obiskali tudi kurenti (foto: D. Krpič)

DAN ŽENA V RADOVCIH

V Radovcih smo se v soboto, 8. marca, spet v zelo lepem številu zbrale žene, mame, babice in dekleta, da praznujemo praznik vseh žensk. S tem smo dokazale, da si kljub hitremu tempu življenja znamo vzeti čas za praznovanje, druženje in pogovor s prijatelji in znanci.

Otroci so poskrbeli za lep večer (foto: Jože Sever)

Osmi marec je mednarodni praznik, ko se ves svet spomni pomembnosti žensk, vendar se ženske in mame prevečkrat žrtvujejo za vse ostale in dajejo sebe na stranski tir, zato so taka praznovanja več kot potrebna.

Za lep večer pa se moramo zahvaliti vsem našim moškim, ki so nas razvajali. Ta večer so nam omogočili Vaški odbor Radovci, Prostovoljno gasilsko društvo Radovci in Športno društvo Radovci, za kar se njihovim predsednikom: gospodu Celecu, Lanjščeku in Caru lepo zahvaljujemo. Moški so nam pripravili odlično večerjo, nas presenetili s torticami in poskrbeli za odlično glasbo. Da pa je bil večer popoln, so poskrbeli nastopajoči otroci, ki so se lepo naučili deklamacij in nas nasmejali s skeči. Kasneje so v goste prišli tudi Gorički Lajkoši, ki so nam zaigrali na stare inštrumente.

Mateja Sever

PRAZNOVANJE V MOTOVILCIH

Ob dnevu žena so otroci z mentoricama Alenko in Valerijo izrekli veliko lepih besed o mami, kajti mama je edina in ena sama. Enako kot lansko leto so se za slavnostno večerjo potrudili naši možje oziroma fantje. Ob prijetni družbi smo se poveselili in zabavali do jutranjih ur.

Andrej Čerpnjak

Otroci so mamam namenili lepe besede (foto: Alenka Fujs)

DAN ŽENA V KRUPLIVNIKU

Naše žene, dekleta in matere so svoj praznik proslavile v soboto, 15. marca, v gostilni Pri belem križu. K temu so povabile še svoje partnerje in veselje delile z njimi. Da pa bi bil večer še lepši, so poskrbele za zabavo ob zvoških žive glasbe. Tako so vsaj za nekaj trenutkov pozabile na vsakdanje skrbi in tegobe. Ob prijetnem druženju in kramljanju pa je čas kar mineval, tako da so se skupaj poveselili do zgodnjih jutranjih ur. Vabljeni vsi vaščani, ki se iz kakršnih koli razlogov praznovanja niste mogli udeležiti, da se nam pridružite v prihodnjem letu.

Tadeja Rajbar

Ženske so se ob ritmih glasbe tudi zavrtele (foto: Z. Farič)

VESELI VEČER S KUD GORIČKO

Sredi marca, ki je mesec praznovanj za ženske in matere, so v kulturni dvorani pri Gradu nastopili dramska skupina in plesalci Kulturnega društva Goričko iz Gornjih Petrovec. V uro in pol dolgemu večeru so maloštevilne gledalce navdušili s humorističnimi skeči in goričkimi plesi. Prikazali so štiri skeče: Doma, Prvi na Marsu, Mladoženci in Njiva, ki so nas dobro nasmejali, saj so prikazali starše, ki svoji hčeri iščejo ženina, mlada zaljubljenca, ki na njivi sredi vasi poženeta kri po žilah tudi starejšemu paru ter vesoljsko ljubezen na Marsu. Med skeči so ob spremljavi harmonike in kontrabasa zaplesali goričke plese, in poskrbeli da so tudi nas zasrbele pete.

Večer je bil poln smeha in dobrih starih plesov, zato je bilo res škoda, da tega lepega večera niso izkoristile vsaj gračke ženske, da bi tako obogatile mesec, v katerem praznujejo svoje dneve, pa naj bo to dan žena ali materinski dan.

Danijela Krpič

Na Marsu se je rodila ljubezen (foto: D. Krpič)

MATERINSKI DAN V VIDONCIH

Čas hitro teče in spet je prišel mesec marec, ko praznujemo vse žene in mame. V naši vasi je praznovanje materinskega dne že postalo tradicija.

Sovaščani so se na praznovanje pripravljali že mesec dni prej, zbirali ideje za pogostitev, darila in zabavo. Tudi predšolski otroci in osnovnošolci so pridno pripravljali kulturni program za praznovanje materinskega dneva.

Materinski dan smo v Vidoncih praznovali v soboto, 22. marca. Vaščanke smo gasilski dom napolnile do zadnjega kotička. Praznovanje se je začelo s kulturnim programom. Nastopajoči so se predstavili s pesmicami, skeči in recitacijami. Kulturni program pa so zaključili s pesmijo Mamica je kakor zarja in z voščilom: »Ljuba, dobra, draga mama, žena: spet veseli dan je tvoj in zato ti srca naša vseh dobrot sveta želijo! V zdravju naj življenje tvoje srečno, dolgo bi bilo!«

Sledila je večerja, ki so jo seveda pripravili in postregli sovaščani. Poskrbeli pa so tudi za presenečenje pri večerji in nam za sladico postregli kar s torto, vsaka od nas pa je prejela tudi darilo. Za zabavo je poskrbel Oppa Bokan band. Z lepimi spomini na praznovanje materinskega dneva smo se razšle in hvala vsem, ki ste kakor koli polepšali praznovanje materinskega dneva v Vidoncih.

Melita Ficko Sapač

Otroci so zapeli pesem Mamica je kakor zarja (foto: Jože Farič)

POHOD PO KRUPLIVNIKU

V nedeljo, 23. marca, so se pohodniki zbrali pred vaško-gasilskim domom v Kruplivniku. Letošnji pohod je bil obiskan tako množično kot še nikoli doslej. K temu je največ prispevalo vreme, ki je bilo pohodnikom več kot naklonjeno. Na 10 km dolgi progi po vasi Kruplivnik je pohodnike pritegnila tudi čudovita ozelenela in s cvetjem obdana pokrajina. Na vmesni postaji so se vsi pohodniki okrepčali s pijačo in hladnim prigrizkom. Zaslužno pa jih je ob prihodu na cilj pričakala še topla malica.

Tadeja Rajbar

Pohodniki na poti po Kruplivniku (foto: S. Dervarič)

OČIŠČEVALNA AKCIJA

Občina Grad vsako leto organizira očiščevalno akcijo, s katero prostovoljci in predvsem člani društev očistijo okolje v svojih vaseh. Sodelovali smo tudi v dveh vseslovenskih akcijah leta 2010 in 2012, ko smo očistili 34 divjih odlagališč v upanju, da ljudje več ne bodo odlagali smeti v gozdove in druge grape. Odvoz odpadkov je v naši občini dobro urejen in vsako gospodinjstvo lahko uspešno ločuje smeti ter jih oddaja za odvoz. Prav tako imamo center v Vidoncih, kjer se zbirajo smeti, zato ni razloga, da bi še naprej smetili in onesnaževali okolje, v katerem živimo. Le zavest ljudi se mora dvigniti do te meje, da tega več ne bodo počeli. Letos je tako očiščevalna akcija potekala v običajnem obsegu. Prostovoljci so čistili poti, ceste, obcestne jarke, potoke, pohodne poti, okolico igrišč, šole in drugih javnih ustanov ter seveda okolico svojih domov. Zbrane smeti so ločevali v rumene in črne vreče, ki so jih naši delavci nato odpeljali v zbirni center v Vidoncih. Po dopoldanskem čiščenju so se prostovoljci zbrali na nogometnem igrišču pri Gradu, kjer jih je čakal bograč in so se družili. V akciji je sodelovalo okrog 120 ljudi. Vsem prostovoljcem, ki ste ta dan čistili, se iskreno zahvaljujemo.

Naša želja pa je, da bi vsak najprej počistil okrog svoje domačije, nato pa seveda tudi skrbel za čisto vas in celo občino, da se smeti ne bi odmetavale v obcestne jarke in potoke in bi imeli čisto in cvetočo okolico.

Danijela Krpič

Udeleženci akcije na zasluženi malici (foto: D. Krpič)

POSVET O GRADOVIH IN DVORCIH V POMURJU

Javni zavod Krajinski park Goričko je 8. januarja 2014 organiziral posvet in razpravo na temo Gradovi in dvorci v Pomurju – priložnosti in zmožnosti obnove in dogodkov za krepitev kulturnega turizma na podeželju.

S posvetom smo obudili zaveze, podane s podpisom pisma o nameri za sodelovanje v Mreži pomurskih gradov in dvorcev, ki je bila podpisana leta 2007 v Beltincih. Posveta so se udeležili vsi upravljavci gradov in v razpravi in pojasnilih gostov iz Ministrstva za kulturo bili enotni, da je potrebno sodelovanje v regiji pri obnovi, programu in trženju. Prisotni so sklenili, da obnovijo vsebino pisma in z njegovo vsebino seznanijo župane in druge odgovorne za upravljanje kulturnih spomenikov in dediščine ter jih ponovno povabijo k podpisu pisma in zavezam v njem. Po posvetu smo v viteški dvorani odprli razstavo Marlene Habjanič o obnovitvenih delih gradu iz lanskoletne aktivnosti Zavoda za varstvo kulturne dediščine – 100 let v dobro dediščine v Severovzhodni Sloveniji. Le-ta dopolnjuje stalno razstavo Grad Gornja Lendava in njegov prostor v času. Obe sta na ogled v viteški dvorani gradu. Kot nadaljevanje posveta na temo gradov se je zgodil na beltinskem gradu 14. marca ponovni podpis pisma o nameri za ustanovitev Mreže pomurskih gradov in dvorcev.

V letu 2014 obeležujemo 800 let od prve neposredne pisne omembe gradu v letu 1214, ko se v arhiviranih listinah omenja kot »predicti castri Lyndua et suarum pertinentuarum«.

Stanka Dešnik

Na posvetu o dvorcih in gradovih v Pomurju (foto: G. Domanjko)

GORIČKO NA TURISTIČNEM SEJMU V LJUBLJANI

Javni zavod Krajinski park Goričko se je tudi letos udeležil sejma Alpe Adria: Turizem in prosti čas na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani od srede, 29. januarja, do sobote, 1. februarja 2014. Predstavljal se v okviru projekta Rokodelska akademija 2 s ponudbo zavarovanega območja in izleti ter počitnicami v deželi rokodelcev.

Na sejmu, ki je stičišče številnih ponudnikov turističnih storitev, se je v okviru Pomurske turistične zveze predstavljalo tudi Goričko društvo za lepše vütro z domačo in umetnostno obrtjo, kulturnimi in etnološkimi prireditvami, pohodi ter domačimi dobrotami in vini. Sejem je privabil mnoge obiskovalce in glede na to, da številni svoj letni oddih v januarju že načrtujejo, se bodo morda nekateri odločili prav za obisk Goričkega.

Štefanija Fujs

Na sejmu je bil tudi Herman Rajsar z remenkami (foto: S. Dešnik)

PRIJATELJSKO SREČANJE OB SLIKAH

Na gradu Grad smo 3. marca odprli razstavo treh ljubiteljskih slikarjev, Alojzija Rousa, Marusje Uhernik in Majde Kuhar z naslovom »Prijateljsko srečanje ob slikah«. Po uvodnem pozdravu direktorja zavoda dr. Bernarda Goršaka je ob slikah spregovoril še umetnostni zgodovinar, mag. Franc Obal. Večer je popestril nastop učencev Glasbene šole Murska Sobota. Nika Sukič nam je zaigrala na kitaro, na harmoniko pa Jure Štefan Fartelj.

Alojzij Rous iz Beltincev se predstavlja z deli olja na platno in akvareli. Pravi, da če človek ne gleda zgolj z očmi, ampak tudi s srcem, čuti potrebo, da to izpove. Marusja Uhernik iz Murske Sobotne najpogosteje ustvarja z akrilnimi barvami na platnu in v slikanju vidi prijetno sprostitev in možnost za druženje s sebi podobnimi. Majda Kuhar iz Puconec pa se tokrat predstavlja s ciklusom »Plesalci« v tehniki akrila na papirju. Razstava likovnih del je na ogled do 21. maja v palaciju gradu.

Štefanija Fujs

Na gradu je bila odprta tudi razstava o obnovi gradu (foto: S. Dešnik)

SREČANJE Z ROKODELCI IN VINARJI

Že vrsto let ob odprtju gradu Grad in novo sezono za obiskovalce v mesecu marcu povabimo na delovno srečanje rokodelce in vinarje z območja parka. 13. marca smo v poročno-koncertni dvorani po uvodnih pozdravnih besedah direktorja zavoda spregovorili o skupnih aktivnostih v prejšnjem letu in o obiskanosti gradu ter prodaji izdelkov v grajski trgovini. Tako kot obisk je tudi prodaja izdelkov v letu 2013 v primerjavi s prejšnjimi leti nekoliko manjša. Prodajajo se predvsem manjši spominki in domači produkti. Rokodelce in ponudnike skozi vso leto informiramo o sejemskih aktivnostih na celotnem območju parka, njegovem obrobju, po Sloveniji in tudi v sosednjih parkih Avstrije in Madžarske.

O tem, kako uspešno tržiti rokodelske izdelke in lokalne produkte ter storitve na podeželju kot tudi o aktualnih projektih, je prisotnim spregovorila Tatjana Buzeti iz Centra za zdravje in razvoj Murska Sobota. Tisti, ki si pred dvema letoma še niso pridobili pravice do uporabe Kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko, pa so lahko letos do 31. marca podali vlogo za pridobitev le-te. Rokodelci se poleg redne dejavnosti zavoda vključujejo tudi v aktivnosti projekta Rokodelska akademija 2.

Štefanija Fujs

Na srečanju z rokodelci in vinarji (foto: S. Dešnik)

ZGODOVINA BANČNIŠTVA PRI GRADU

Gotovo je marsikaterega občana naše občine, pa tudi uporabnika bančnih storitev, presenetila novica, da se bo s 1. aprilom v letošnjem letu zaprla poslovalnica NLB Grad. Čeprav so se občina, civilna iniciativa (Društvo upokojencev Grad in ostali posamezniki), zaposleni in mnogi drugi na vse načine borili, da bi poslovalnica ostala še naprej, vodilni v Ljubljani niso odstopili od svojih namenov. Globalizacija sveta, kapitalizem in nenehna racionalizacija varčevanja so posegli tudi k nam na podeželje. In tu ni obveljal noben argument, ki bi bil vezan na tradicijo, pozitivno poslovanje ali lepo ohranjenost stavbe. Najslabše so seveda odnesli zvesti uporabniki (predvsem starejši), ki se sedaj morajo voziti v Rogošovce.

Prva banka pri Gradu v takšni obliki naj bi svoja vrata odprla že leta 1971. Takrat se je namreč pokazal predvsem interes po nakupovanju deviz, saj je mnogo kateri domačin že delal v bližnji Avstriji ali Nemčiji. Ljubljanska banka, kot se je takrat imenovala, pri Gradu še ni imela svojih prostorov, je pa poslovala v prostorih stare Klementove hiše. To je bil tudi čas, ko so se po šolah začele tako imenovane »šolske hranilnice«. Za zanimivost: poslovalnica Ljubljanske banke pri Gradu se je odprla že leto dni prej kot na primer poslovalnica v Beltincih. Na Goričkem takrat v sedemdesetih letih drugje kot pri Gradu še ni bilo nobene banke.

Otvoritev banke v Klementovi hiši leta 1971 (foto: arhiv družine Štesl)

Notranjost banke v Klementovi hiši (foto: arhiv družine Štesl)

Leta 1989 se je poslovalnica morala preseliti iz najemnih prostorov, kjer je obratovala doslej. Najprej je bilo mišljeno, da bi se preko poslovalnice v Klementovi hiši odkupilo zemljišče in bi se stavba zgradila na novo. Ampak do realizacije tega projekta ni prišlo, zato je k sreči domačin Hüll Mirko oddal banki polovico svoje hiše. Najprej je bil prostor zgolj v najemu, kasneje pa ga je banka tudi odkupila. Takrat je v njej že delal domačin Jože Štesl, za njim pa tudi sodelavke Nada Sukič, Marija Pezer, Erika Zrim in drugi. Vse do leta 1991 pod Ljubljansko banko, z osamosvojitvijo Slovenije pa se je začelo obratovanje tako imenovane Pomurske banke (hčerinske družbe sedanjega NLB-ja). Šele v tem obdobju je banka pri Gradu za potrebe širšega Goričkega postajala premajhna in so se začele odpirati poslovalnice tudi drugod – najprej v Rogašovcih.

Po smrti domačina Mirka Hülla je njegova dedinja po zapuščinski razpravi prodala celotno hišo s pripadajočim ze-

mljiščem Pomurski banki. Ta je leta 2001 prešla direktno pod upravo NLB, oziroma v podružnico Pomurja.

Ob otvoritvi banke v novi zgradbi leta 2001 (foto: arhiv Marije Pezer)

Leto 2001 pa je bilo usodno tudi za stavbo bančne poslovalnice pri Gradu. Takrat seveda pozitivno. Ker se je uredilo lastništvo stare Hülllove domačije, je NLB začela z gradnjo nove poslovalnice. Maja 2001 se je začelo z gradnjo novih prostorov, oktobra pa so bila dela že zaključena. V tem vmesnem obdobju (pol leta) so bile stranke zaradi gradnje nove poslovalnice napotene v takrat še delujočo poslovalnico NLB Kuzma. Otvoritev nove bančne poslovalnice in nove stavbe nasploh je za kraj Grad pa tudi za celotno občino Grad predstavljala ponosno pridobitev. V njej sta namreč svoje prostore poleg banke dobila tudi Zavarovalnica Triglav in Zasebna zobna ordinacija dr. Željka Lazareviča. Hkrati pa je h Gradu čez nekaj časa bil nameščen tudi bančni avtomat.

ln čeprav je poslovanje banke pri Gradu bilo vedno pozitivno, racionalizacija slovenskega bančnega sistema (gotovo posledica širših družbenih, pa tudi svetovnih razmer na trgu) ni prizanesla niti nam. Tako kot drugod po Sloveniji, ko se je s 1. aprilom zaprlo kar 22 poslovalnic, se je tudi pri Gradu odmerila dolžina do najbližjih ostalih poslovalnic. Krajevne razlike naj bi pokazale, da bi se uporabnikom bančnih storitev najmanj poznalo prav zaprtje poslovalnice pri nas. Nekaj bi jih tako prestavili v Rogašovce, nekaj v Gornje Petrovce, nekaj pa bi storitve opravljalo v Murski Soboti. V Ljubljani naj nekaj kilometrov dolžine sploh ne bi predstavljalo nobene ovire, saj se je treba kar nekaj časa peljati, da prideš na drugi konec mesta.

Uradno obvestilo o zaprtju poslovalnice pri Gradu je prišlo že konec lanskega leta. »S prvim aprilom 2014 se poslovalnica NLB Grad, skupaj s še 21 po celi Sloveniji, zapira. Uporabniki bodo o tem pravočasno obveščeni in avtomatično preusmerjeni v najbližjo drugo bančno poslovalnico, poleg tega pa naj bi jih sčasoma pričakal tudi nov modernejši bančni avtomat. Ta naj bi sprejemal celo gotovino in bi opravljal plačilo položnic.«

Zaposleni uslužbenci, občina, Društvo upokojencev Grad in mnogi drugi posamezniki so temu ostro nasprotovali. Zbirali so se celo podpisali, pošiljali peticije v Ljubljano, graški župan Daniel Kalamar se je šel v Ljubljano celo po-

gajat. A vse zaman. Izjeme niso dovolili. Če bi to storili pri Gradu, bi morali enako narediti tudi drugod. Uporabniki, predvsem starejši, pa naj bi seveda ne glede na zaprtje še naprej ostali njihovi komitenti.

Tako se zgodovina bančništva pri Gradu z zaprtjem poslovalnice NLB trenutno končuje. Ostajata samo bankomat in trenutno prazna poslovalnica, ki pa bo prej ali slej verjetno na prodaj. Če se kdo sprašuje, ali bo stavbo odkupila druga banka, je težko povedati. Slovenske banke s pozitivnimi številkami namreč trenutno ni lahko najti. Podobno pa je tudi z bankami v tujini. Moderna tehnologija, mobilno bančništvo, kliki, trajniki pa tako ali tako ne potrebujejo bančne poslovalnice. Banka je lahko že povsod doma. Tu pa je torej potrebna samo simbioza med mladimi in starejšimi ter kdo drug kot seveda »računalnik«.

Nino Gumilar

S 1. aprilom je pred zaprto poslovalnico NLB Grad zagorela sveča. (foto: N. Gumilar)

LJUBITELJI OLDTIMERJEV

Ohranjevalci kulturne dediščine malo drugače

V občini Grad nimamo društva, ki bi povezovalo domače članke ljubiteljev starodobnikov, pa vendar skorajda ne manjka dogodka, na katerem se lastniki oldtajmerjev ne bi s svojimi »mojstroviniami« pojavili med nami. V našem glasilu smo tako že večkrat objavili kakšne dogodke, predvsem pa slike starodobnih vozil, katerih lastniki so bili ali so še naši občani. Treba je priznati, da tudi na ta način prispevajo delček k ohranjanju kulturne dediščine – pa čeprav (kot nekateri pravijo) gre zgolj za staro, odsluženo pločevino.

Biti ali postati lastnik starodobnika se sliši čisto preprosti konjiček, ki pa še zdaleč ne prinaša velikega dobička. Vsaj finančnega ne, saj je restavriranje starih, pogosto težko dobljenih delov, precejšnji finančni zalogaj. Pa vendar človeka, ki ceni zgodovino in preteklost tovrstne industrializacije, to še zdaleč ne odvrne od tega. »Ko se pripelje oldtajmer, se množica takoj ozre za njim, pa če je dogodek, na katerem so obiskovalci, še tako zanimiv!«

Avtomobili, traktorji, mopedi, kolesa ... s starostjo trideset plus, ki so lahko po več desetletij ležali po zapuščenih kletah ali garažah, danes sijajo v vsem svojem sijaju. Nastajajo društva, organizirajo se srečanja, tkejo se nova poznanstva in prijateljstva.

Domača zbirka oldtajmerjev – last Alojza Ropoše od Grada (foto: N. Gumilar)

Naši občani so zvečine ljubiteljski »oldtajmerji«, nekateri pa so že nekaj let člani AMK Goričko (Avto moto klub starodobnikov) s sedežem v Rogašovcih. Seveda so njihova srečanja in dogodki večkrat povezana tudi z našo občino, saj skorajda ne mine skupinske vožnje tudi po naših cestah. »Fički, hrošči, tomosi, puhi ... zatrobijo v pozdrav in zberejo množice radovednih občudovalcev.« Vsako leto pod okriljem APM Goričko priredijo člani kluba otvoritveno vožnjo, oldtajmerski vikend s sejmom, na jesen pa zaključno vožnjo. Seveda so aktivni širom po Goričkem, še posebej pa, če jih kdo povabi na kakšno otvoritev ali drug dogodek.

Na srečanju fičkov v Moravskih Toplicah, kjer so se srečali tudi domačini (foto: arhiv A. Ropoše)

Fiček in hrošč (letnika 1982 in 1973) – last Alojza Ropoše (foto: N. Gumilar)

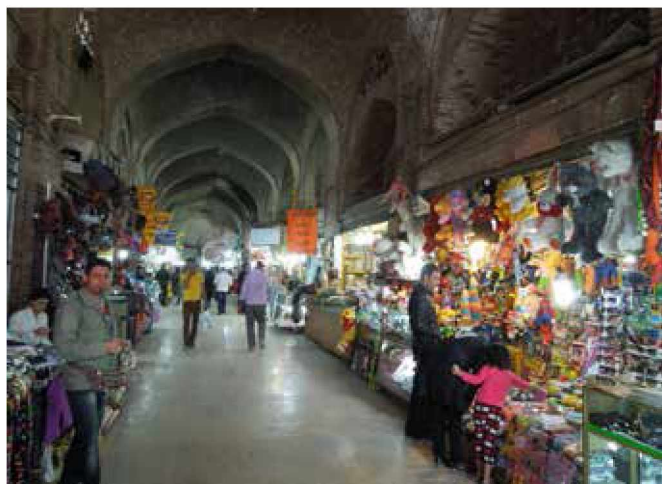
Vozila tako na račun pridnih ohranjevalcev ne zatonejo v pozabo in nam še vedno budijo spomine po starih, lepih časih. Kdo ve, kaj se bo vozilo po naših cestah čez nekaj let – morebiti pa se bo morala starostna meja zaradi ohranjanja oldtajmerjev malce pomakniti navzgor. A ne glede na starost, bo potreben tudi nov rod ohranjevalcev. Pa upajmo, da se bo ta del kulturne dediščine, znal ceniti še vnaprej – tudi med našimi občani.

Nino Gumilar

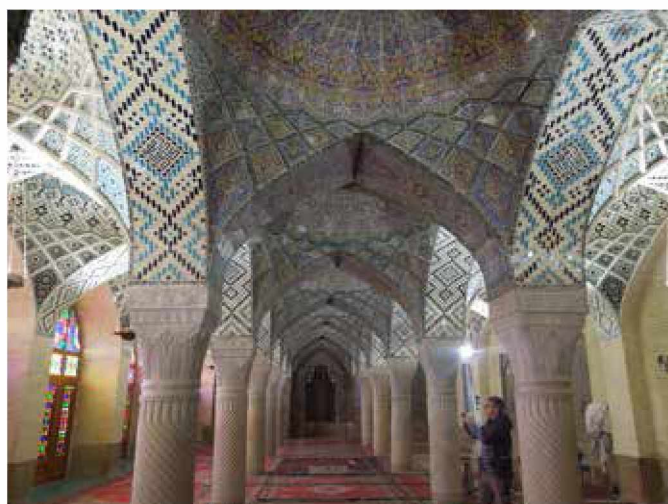
POLN PRESENEČENJ - IRAN

Iran je res dežela presenečenj. Že sama velikost dežele, ki je 80-krat večja od Slovenije, te navdaja s spoštovanjem. V Iranu živi 80 milijonov prebivalcev in povprečna starost je pod 30 let. Torej bi Iran lahko imenovali deželo mladih. In prav ti mladi ljudje so največje presenečenje, so zelo izobraženi, prijazni in odprti. Tako zelo, da te skoraj vsak, ki ga malo dlje časa gledaš, ogovori in če si le pri volji, tudi zaplete v daljši pogovor. Presenečenje so tudi mlada dekleta, ki so kljub islamski veri in kljub rutam zelo odprta in komunikativna. Pa tudi zelo zahodna v razmišljanju. Če bo kdorkoli zanetil revolucionarne spremembe v Iranu, bodo to prav gotovo ženske.

Sicer pa je presenečenje, ki ga doživiš v Iranu, tudi njihova vera. Iranci so namreč večinsko šiitske veroizpovedi (muslimani se delijo na šiite in sunite in še nekaj manj pomembnih vej) in njihova vera dovoljuje vedno nove interpretacije aktualnih družbenih norm, tako da gre za prilagodljivo in v bistvu za zelo življenjsko religijo, ki sproti odgovarja spremenjenemu načinu življenja in navad družbe. Sicer pa je bila avtohtona vera Perzijcev zoroasterianstvo, ki se je ohranilo še v odročnejših krajih Irana in ki temelji na verovanju, da je vse naše življenje razpeto med odločanjem med dobrim in zlim. In večkrat, ko se človek odloči za dobro (dobra misel, dobra beseda, dobra dela), boljši človek je. Prvič se tako v religiji pojavijo dobri in zli angeli (hudič), pekel, vice in nebesa, dobrotljivi bog Ahura Mazda, angeli varuhi in poslednja sodba. Ta vera je tudi temelj vseh sodobnih ver: judovstva, krščanstva, islama...

Tržnica v Isfahanu, dolga 5 km (foto: D. Kalamar)

Notranost mošeje svetlobe (foto: D. Kalamar)

Presenečenje so tudi iranske tržnice, kjer ni pretiranega barantanja, predvsem pa ni vsiljivosti, ki jo poznamo iz arabskega sveta. Tudi sicer so Iranci precej drugačni od Arabcev in zelo ponosni na svoje arijske korenine.

Vrtovi v Shirazu, v ozadju grobnica (foto: D. Kalamar)

Vsa mestna jedra so sestavljena enako: tržnica, ki je lahko velika kar nekaj kilometrov (npr. v Isfahanu), mošeja z dvema minaretoma (znak šiitizma), medresa (šola) in hamam (kopalnice). Vse mestno življenje se odvija na tem mestu. Ljudje se zelo radi družijo, zato so takšna mestna središča tudi zelo živa. Pa tudi vsi nakupi se opravijo na takšnih mestih. Zato je na stojnicah polno zelenjave, začimb, mesa, kruha in seveda uporabnih predmetov. Na naši poti skozi Iran smo tako videli samo en nakupovalni center, kakršnega poznamo na zahodu. Hrana v Iranu je zelo okusna in kljub obilici začimb in našim pričakovanjem ni preveč začinjena. Veliko je riža vseh vrst in zelenjave, med njimi veliko jajčevca in paradižnika. Meso je predvsem piščančje, teletina, govedina in meso drobnice. Iranski kebab je pripravljen kot nabodalo, mariniran in pečen na žaru, ter se močno razlikuje od kebaba, ki so ga k nam zanesli Turki. Je pa meso pri Irancih predvsem dodatek k jedem in ga pojedjo veliko manj kot mi.

Pričakovano presenečenje polna je tudi iranska zgodovina, ki sega v bistvu pet tisoč let nazaj v čas Sumercev in Babilon-

cev. Bolj kot daljne zgodovine pa se Iranci, ki sebe imenujejo Perzijci, spominjajo perzijske zgodovine, ki je svoj višek doseglo s kraljem Darijem, dva tisoč petsto let nazaj in o katerega veličini pričajo ruševine Persepolisa. V tem času je bil to največji imperij na svetu in je segal od Indije, Egipta pa vse do Krima. Uničil ga je Aleksander Makedonski. Islam je v Iran prišel v 9. stoletju in za sabo pustil nekaj neponovljivih arhitekturnih biserov v obliki mestnih trgov z mošejami. Pravo bogastvo pri Irancih predstavljajo vrtovi z vodomoti in ribniki in včasih je veljal za bogatega tisti, ki si je takšen, po pravilu notranji vrt, lahko privoščil. Tako velja mesto Shiraz za mesto vrtov in pesnikov, ker je ugodna klima in voda iz gora omogočala bujno rast cvetja, vrtovi pa so služili kot navdih pesnikom, ki so v romantičnem vzdušju ustvarili najlepše pesnitve.

Sicer pa Iran v sebi skriva tudi negativna presenečenja. Prvo in vidno takoj, ko zapustite letališče, je prometni kaos. Sicer mirni in vljudni Iranci se spremenijo v nasilneže takoj, ko sedejo za volan svojega (po navadi 20 in več let starega) avtomobila. V Teheranu, ki ima osem milijonov prebivalcev, ne dela noben semafor in na cesti velja samo pravilo močnejšega. Ker so najšibkejši pač pešci, so tudi ti najbolj izpostavljenе žrtve. In pa seveda mopedisti, ki v že tako nemogočem prometu švigajo med avtomobili z leve in desne strani.

Drugo presenečenje so bencinske črpalke, kjer so vedno dolge kolone. Iran je na četrtem mestu po zalogah nafte in na prvem mestu po zalogah plina na svetu. Pa vendar na črpalkah ni dovolj goriva. To so posledice trgovske izolacije Irana, zaradi nuklearnega programa ki ga izvaja.

Ne glede na vse, je Iran dežela ki jo je vredno obiskati. Vsi predsodki, ki so nam jih vcepili zahodni mediji, se razblinijo že ob prihodu na letališče, ko te pričaka spremljevalec s šopkom cvetja. Iranci namreč obožujejo cvetje in naklonjenost izražajo z govorico cvetov. Ta občutek drugačnosti, a notranje lepote in umirjenosti, te potem spremlja na vsej poti po Iranu. Morda še najmanj v glavnem mestu, Teheranu, ki je zaradi svoje velikosti in industrializacije za turista še najmanj zanimiv. Vsa ostala mesta: Kerman, Yazd (mesto kot iz časov Marka Pola), Shiraz, Isfahan, Persepolis, Kashan so kraji, ki jih Evropejci lahko doživljamo samo v zgodbah iz Tisoč in ene noči. Neponovljivi.

Daniel Kalamar

Ostanki Persepolisa (foto: D. Kalamar)

VESELI DOGODKI V OBČINI

Anne Roiphe je zapisala: »Skrb za otroka ni nenavadna dolžnost, ki bi mi jo naložila sovražna kultura, temveč jedro, čustveni vrec, težnost, ki je zasidrala mojo dušo.« Rek, ki naj bo vzpodbuda vsem novepečenim staršem, da bodo svoje otroke ljubili, jih dobro vzgajali in skrbno izoblikovali v mlade ljudi, ki bodo nadaljevali delo v krogu življenja. Z vsakim novim rojstvom se namreč razširi krog neba in sreča srca.

V letu 2013 se je v naši občini rodilo 18 otrok, 3 deklice in 15 dečkov. V letu 2014 pa so svoje starše že razveselili Nian, Nik, Lara, Nik in Danijel. S svojim prihodom na svet so prinesli dodatno sonce v življenje svojih staršev in sorodnikov. Naj jim bodo dnevi vedno lepi in veseli, želimo pa si, da bi se jim tudi v tem letu pridružilo čim več novorojenčkov.

Danijela Krpič

BISERNA POROKA ZAKONCEV FLISAR

Starejši zakonci vedo povedati, da se v zakonu vedno ne cedita med in mleko. Navedeno pomeni, da zakon velikokrat v odnos prinaša tudi krizna obdobja, ki oba zakonca postavi na preizkušnjo. Vendar sta zakonca, Marjeta in Anton Flisar iz Motovilcev 34, premagala vse preizkušnje, ki so jima prekrizale skupno življenjsko pot, za katero sta se odločila pred natanko 60-imi leti. Poročila sta se 21. februarja 1954 v župnijski cerkvi Sv. Ladislava v Beltincih. Kljub zdravstvenim tegobam, s katerimi sta se zakonca občasno srečevala, ju zdravje ni izdalo in sta tako dočakala svojo biserno poroko, ki sta jo 23. februarja letos obeležila z zahvalno sveto mašo v Cerкви Marije Vnebovzete pri Gradu, kamor vsako nedeljo rada zahajata.

Anton je bil dvanajsti otrok v družini, zato se je moral zelo hitro osamosvojiti, da je razbremenil starše. Služil je po različnih krajih v Sloveniji, Avstriji, Nemčiji in Madžarski, predvsem v gradbeništvu. S svojim delom je bil zaslužen za marsikatero pridobitev v domačem kraju in bližnji okolici. Tako je npr. kot vesten faran pomagal pri obnovi farne cerkve Marije Vnebovzete pri Gradu, župnišča, v zadnjih letih tudi pri izgradnji novega župnijskega doma. Poleg obilice dela je bil že od mladih nog aktiven tudi kot član PGD Motovilci, kar je ostal vse do danes.

Marjeta, rojena Lipič, iz Ižakovcev se je po poroki priselila na dom svojega moža Antona. Vrsto let je skupaj z možem odhajala na sezonsko delo v Sloveniji in tujini. Po vrnitvi domov iz tujine, sta oba z možem obdelovala manjšo kmetijo, redila govedo in prašiče. Ker je bila kmetija premajhna za preživetje, sta bila primorana dokupiti nekaj obdelovalnih zemljišč in sta tako kmetijo povečala z 1,5 na 3,5 ha.

V zakonu sta se jima rodila sin Anton in hčerka Cvetka. Slednja si je ustvarila družino v Ljubljani, sin pa je ostal doma in nadaljuje tradicijo svojih staršev, tj. kmetovanje. Kakor se verjetno vsak izmed nas veseli svojih vnukov, sta tudi sama ponosna na svoja dva vnuka in enega pravnuka.

Biseroporočenca Marjeta in Anton Flisar (foto: T. Grah)

Na jesen svojega življenja pa si vzameta tudi čas zase, saj jima ga je v življenju mnogokrat primanjkovalo. Zato pogosto zahajata na razna romanja.

Uspesen zakon je odvisen od dveh stvari: da najdeš pravega človeka, in da si pravi človek. Marjeta in Anton sta to že potrdila, pa vendar jima zaželimo še naprej obilo ljubezni in lepih trenutkov.

Tatjana Grah

ZLATA POROKA ZAKONCEV KUZMIČ

»...in obljubim, da ti bom ostal-a zvest-a v sreči in nesreči, v bolezni in zdravju, da te bom ljubil-a in spoštoval-a vse dni svojega življenja.«

Zaobljuba, ki sta si jo ob sklenitvi svetega zakona 2. februarja 1964 dala Erna in Leopold Kuzmič iz Motovilcev 11, je padla na plodna tla, kar dokazuje praznik 50. obletnice poroke oz. zlata poroka.

Poroka je trajala dva dni, kot se je za tisti čas tudi spodobilo. Najprej na nevestinem, nato pa še na ženinovem domu. Čeprav so se takrat zanj začeli dnevi učenja strpnosti in potrpežljivosti, sta bila njun trud in volja dovolj močna, da sta, s skrbno nego njune medsebojne ljubezni in spoštovanja, skupaj preživela teh 50 let zakonskega življenja. Naklonjeno pa jima je bilo seveda tudi zdravje, saj drugače mogoče ne bi doživela tega izjemnega praznika.

Erna, rojena 1940 v Sotini, dekliško Valec, je bila najstarejša od štirih otrok, ki so se rodili njenim staršem. Kot veliko mladih deklet v tistem času, je tudi sama hodila na sezonsko delo v sosednjo Avstrijo, vse dokler ni spoznala Leopolda in se z njim poročila ter preselila na njegov dom. Od takrat naprej je pomagala na kmetiji in vodila gospodinjstvo, kar ji je še danes v neizmerno veselje.

Leopold, rojen 1936 v Motovilcih, po poklicu zidar, je vse življenje opravljal svoj poklic doma in v tujini. Večino časa je hodil na delo v sosednjo Avstrijo. Poleg tega sta z ženo vodila kmetijo, katere vodenje je kasneje prevzel sin Drago z družino. Poleg sina se jima je v zakonu rodila še hčerka

Melita, ki pa si je svoj dom ustvarila prav v mamini rodni vasi, v Sotini. Oba pa sta vesela njenega obiska in obiska njene družine. Ponosna sta na svoja otroka, kakor tudi na svoje vnuke, Mašo, Saša in Klementino. Slednja pa ju ves čas razveseljujeta kar doma.

Leopold je bil pred leti zelo aktiven tudi kot vaški funkcionar. Kot vaški predsednik je skrbel za napredek vasi, v kateri biva vse od svojega rojstva. Kot mlad fant se je podal tudi v galske vode in je kot član PGD Motovilci ostal vse do danes. Kot pravita, se še danes zelo rada spomnita njunega prvega srečanja, tj. bilo Borovo gostüvanje v Motovilcih, ko so preskočile iskricе tiste prave ljubezni. Da je bila prava ljubezen, dokazujeta danes, ko sta po tolikih letih še vedno skupaj. *Samo v ljubezni človek najde vzrok za večni praznik. Torej jima zaželimo še naprej veliko ljubezni!*

Tatjana Grah

Zlatoporočenca Erna in Leopold Kuzmič (foto: T. Grah)

MOJA BANKA JE NA VSAKI POŠTI

Spoštovane občanke, spoštovani občani! Poštna banka Slovenije se predstavlja s sloganom »Moja banka je na vsaki pošti«.

Zagotovo ste že kdaj pomislili, da bi svoje bančno poslovanje opravljali na najbližji pošti. Sedaj je pravi čas za to.

Kaj vse vam v Poštni banki Slovenije ponujajo, nam je ob nedavnem obisku naše občine, razkrila Gabrijela Horvat, mobilna bančna svetovalka, ki deluje tudi na območju občine Grad. Poštna banka Slovenije deluje na slovenskem trgu že več kot dvajset let. Banki zaupa skoraj 120.000 komitentov, ki imajo pri njej odprt transakcijski račun in so doma na vseh koncih Slovenije.

Za Poštno banko Slovenije je značilno, da posluje prek največje in najbolj enakomerno razporejene mreže poštne enote, kar nam omogoča strateško pomemben in ugleden poslovni partner Pošta Slovenije. Vse pošte v Sloveniji, skupaj jih je skoraj 500, oziroma okenca za denarno poslovanje, so tudi okenca Poštne banke Slovenije. In kaj vam ponujamo na teh okencih? Vse bančne posle.

Naj naštejemo najpogostejše:

- odprtje osebnega računa s kartico ali knjižico;
- dvige, pologe, varčevanja;
- osebne kredite (mini, hitre, potrošniške, stanovanjske);
- odprtje transakcijskega računa za vaše podjetje;
- dvige in polaganje gotovine za vaše podjetje.

Banka svojim strankam omogoča poslovanje tudi preko sodobnih poti kot so elektronsko in mobilno bančništvo. Velika prednost Poštne banke smo mobilni bančni svetovalci. Smo bančniki, usposobljeni za individualno svetovanje ter prodajo storitev, ki jih ponuja banka. Svetujemo na domu oziroma kjerkoli ustreza to našim strankam oziroma tistim, ki bi to želeli postati. Na voljo smo vsem, ki težko obiščejo bančno oziroma poštno enoto ali pa si želijo več zasebnosti. Če dodamo k temu možnost, da vam denar, ki ga hranite v banki, na dom prinese pismonoša, je Poštna banka Slovenije je edina banka, ki pride do prav vsakega krajana, ne glede na oddaljenost njegovega bivališča od krajevnih središč.

Ko se boste odločili, da svoje bančno poslovanje zaupate Poštni banki Slovenije, vam bodo vaše poštne uslužbenke pomagale pri urejanju vseh potrebnih formalnosti.

Za dodatne informacije in vprašanja sem na voljo na telefonski številki 041 799 716 oziroma sodelavci Poštne banke Slovenije na e-naslovu info@pbs.si.

Gabrijela Horvat,
mobilna bančna svetovalka Poštne banke Slovenije

V aprilu je svoj bančni račun na Poštni banki Slovenije, natančneje na pošti pri Gradu, odprl tudi župan Občine Grad, g. Daniel Kalamar. S tem si je poenostavil poslovanje s svojim bančnim računom, saj bo poleg elektronskega bančništva lahko kar na domači pošti urejal vse bančne storitve, ki jih ponuja Poštna banka Slovenije. 5. aprila je na poštнем okencu domače pošte podpisal pristopne papirje in odprl osebni račun. Pri tem so mu pomagali upravnik pošte Grad Aleš Pozvek in mobilna bančna svetovalka Gabrijela Horvat.

S svojim prestopom k Poštni banki Slovenije sporoča vsem svojim občanom, da je odprtje bančnega računa na domači pošti pametna rešitev, saj je pošta v domačem kraju, dovolj blizu in odprta vsak dan do 17. ure, poslovanje pa se lahko ureja tudi s pomočjo pismonoše, ki pride na dom vsakemu občanu. Prav tako je poslovanje na domači pošti prijazno in enostavno.

Župan je odprl osebni račun na pošti pri Gradu (foto: D. Krpič)

V SPOMIN

V slovo Štefanu Kuharju, župniku pri Gradu

Dolgost življenja našega je kratka, a dolga dovolj, da nekateri izjemni posamezniki dosežejo nesmrtnost že na tej strani črte življenja. Ti, spoštovani gospod Štefan Kuhar, si takšen posameznik. Rojen v kmečki družini, v nekoč od Boga in ljudi pozabljeni vasi Trdkova, si s svojim delom in življenjem, talentom in vztrajnostjo dosegel, da tvoje ime ostaja živo, čeprav je tvoj nemirni duh že odplaval na drugo stran reke življenja. Pridružil si se svojemu velikemu predhodniku s Kukojske, Miklošu Küzmiču, katerega delo in življenje si tako spoštoval in mu sledil.

S svojo prvo knjigo Jožef Plečnik v cerkvi Marije Vnebovzete pri Gradu (2002) si nas opomnil, da je lahko skromna cerkev sredi goriških gričev kulturno zgodovinski biser, vreden občudovanja, če ga poškrabi navdih genija, kakršen je bil veliki slovenski arhitekt, Jožef Plečnik. V svoji drugi knjigi Mozaik podatkov iz župnije Grad (2004) si nam povedal, da lahko vidimo veliko dlje, če stojimo na ramenih velikih predhodnikov.

Spoštovani gospod Štefan, hvala ti, da si nam dovolil, da smo bili tvoji prijatelji. Naučil si nas spoznavati in spoštovati preteklost. Poskrbel si, da je postala del prihodnosti. Skupaj s tabo smo postali kreatorji nove podobe sedanosti. Dokončal si svoje zemeljsko poslanstvo, počivaj v miru. Tvoje knjige in ljudje, ki smo cenili tvoje delo, bomo skrbeli, da veličina tvojega imena ne bo nikoli utonila v pozabo.

Daniel Kalamar, župan

Želimo Vam vesele velikonočne praznike,
polne vere, upanja in ljubezni.

Naj vam zavest Kristusove zmage nad smrtjo
vlije novega upanja in poguma za jutrišnji dan.

**NAJ BODO VELIKONOČNI PRAZNIKI VESELI,
ZADOVOLJNI, POLNI SONCA IN SMEHA!**

